LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1932.

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „DUNÁNTÚL“ R. T.

Alapító levelek illetéke 52
Anyakönyvi kivonat beszerzése külföldről 39
Ágoston Joannes 21, 27, 36, 37, 49

Balassa Julius 4
Balog Josephus 36
Baum Franciscus 49
Báthory István emlékezete 46
Beiratási díjak 39
Belázy Ernestus 36
Bencze Joannes 21, 27, 36, 37, 49
Bencze Josephus 36
Benkő Paulus 43
Berta Antonius 49
Bérmautak 13, 35
Blandl Georgius 25
Biztosítási díjak fizetése 53
Boldog Mór imafüzet 54
Bor Alexander 36
Bőjti rendelet 4
Bőjti szózat 9
Búcz Aemilius 36

Communionis pasch. tempus 14
Concursus pro parochia: Véménd 27, Mözs 37, Závod 37, Bátaszék 42, Bár 42, Himesháza 49
Credo III. orsz. kongresszus 30
Curilović Ottocarus 22
Czár Casparus 43

Decretum: de cautionibus in mixt. nuptiis 21, de imped. mixtae relig. 43, de indulg. pio „Viae Crucis" exercitio adnexis 13
Directorium 7
Dispensatio imped. consanguinitatis 1
Dobos Henricus 43
Dubia varia proposita 42

Egyházi adókivetési jog tárgy. vkm. döntés 15
Egyházi énekek tanítása állami és községi elemi iskolákban 32
Egyházművészeti ügyben előzetes szakvélemény kérése 19
Eucharist. kongresszus Dublinban 24
Examina prosynod. et. neopresbyt. 36, 42

Felvétel az Emericanumba 30
Felvétel a papnevelő intézetbe 28, 37
Feuerbach Petrus 36
Fővárosi gyermeknyaraltatás 25
Franz Josephus 49

Gyermekmenhelyi gyermektemetésnél stóladíj 53
Gyermekek vallására vonatkozó megegyezés járásbíró előtt 44
Gyermekek vallásváltoztatása 17
Gödöllői IV. cserkész-világjamboree oltára 54
Gyűjtések eredménye 1931-ben 24

Halász Julius 43
Harray Julius 43
Hábel Vincentius 43
Helyesbítés 49
Hemrich Franciscus 21, 22, 36, 37
Hortobágyi Josephus 36

Indulg. visitantibus Ssmum Sacramentum 41
Indulg. Viae Crucis exercitio adnexae 13
Irod. művek és folyóiratok ajánlása: Harmat—Sík: Szent vagy Uram 20; dr. Schmiedt B.: Isten atlétái 20; dr. Erdélyi L.: Praktikus magyar történelem; Magyar történelem új rendszerben 20; Kat. Hölgyek Orsz. Sajtóegyesülete: Sajtószemle 20; Blandl György: Egyházközségi vagyonkezelés 25; P. Müller L. S. J.: Aszketika 26; dr. Szemán I.: Az unionizmus 26; Pálffy E. grófné: Baylon szt. Paszkál élete 26; Sinka F. P.: Páduai szt. Antal csodái 26; Élet, Nagyasszonyunk, Kis Pajtás, Zászlónk 33;

dr. Varga I.: Egy kis gyermekhős története 34; Desclée et Cie: Misekönyv a Missale Romanum szerint 46; Páduai szt. Antal miszsziós naptára 46; dr. Ocskó L.: A „Mélységek lelkülete" 50; dr. Csizmadia I.: Példatár II. 50
Iskolai beiratási díjak 39
Iskolai költségvetések és zárszámadások bemutatása a polit. község elöljáróságának 31
Iskolai szünet szt. Imre és szt. Erzsébet napján 32
Isteni Ige kongr. missiók tartását vállalja 19

Jótékonycélu vásárok engedélyezése 38
Juhász Paulus 21, 27, 36, 37
Jung Georgius 43

Kalauz Eleutherius 43
Kat. akció 4, 28
Kat. karitász 29, 47, 51
Kat. tanonciinternátus Budapesten 40
Kegyuri terhek rendezése birtok eladás esetén 6
Kerületi (esp.) tanács alakitás és az egyhmei közp. tanácsba képviselő küldés 28
Kolbert Valentinus 21, 27, 36, 37
Kondits Ludovicus 36
Koronai tételek 14
Kosztolányi Paulus 21, 26, 36, 43
Kovács Colomannus iun. 21, 27, 36, 37
Kovács Colomannus sen. 22, 49
Kovács Paulus 4, 43
Kővágó Petrus 4, 49
Kristóf Josephus 36
Kriszt Matthias 49
Kurcz Emericus 4

Leimeter Tiburtius 49
Lelkészi korpótlék és családi pótlék leszállitása 28
Lelkigyakorlatok (manrézai) egyházközségi képviselők számára 46
Lelkigyakorlatok (papi) 45
Lelkipásztori konferencia 33

Magosföldi Petrus 43
Magyarország új Helységnévtára 54
Mattyasovszky család okiratai 8
Melke Ludovicus 4
Mihalecz Franciscus 42
Miniszteri rendeletek 7, 15, 17, 28, 31, 37, 38, 39, 52
Mixtae nuptiae et in iis cautio 21
Mortui: Bišćan Vitus 27
Hradek Carolus 48
Balassa Julius 48

Nagydorogi templomnak adományozás 50
Náray Franciscus 4
Németh Ladislaus 36
Novi alumni in semin. 37
Nyári Josephus 43
Nyomdai költségek 7

Ollop Ernestus 49
Oltáregyesület ajánlása 23
Ordinatio 21, 36, 51
Orgonák jókarban tartása 19
Orsz. Kat. Nagygyülés 45
Oszkay Ludovicus 21, 27, 36, 37, 49

Papi adorációs egyesület 23
Papi lelkigyakorlatok 45
Patacsi Josephus 43
Patócs Josephus 22, 43
Pápai enciklikák: Jézus Szentséges Szivének megkérleléséről 34
Pásztor András 42
Pensio 36, 43
Personalia 4, 22, 36, 43, 49
Petheő Julius 22
Petz Aemilius 4, 43
Péter-fillér 35
Preces pro ordinandis 27
Prosynodale examen et neomist. 36, 42
Pulay Ioannes 43
Püspök Paulus 22

Reil Antonius 43, 49
Reinhardt Georg. 4
Reisz Velimirus 36
Romaisz Franciscus 4

Sárváry Josephus 4
Scharfenberger Ioannes 36
Schematismus 6
Simon Ludovicus 22, 36, 43, 49
Sipos Stephanus 23
Szakály Stephanus 43
Szeitz Andreas 22, 27, 36, 37
Szent olajok 29
Szijártó Ferdinandus 4, 22, 36, 49
Szinger Josephus 22, 27, 36, 37
Szönyi Ottó 19
Szvetics Carolus 36

Taksonyi Josephus 36
Talabér Georgius 43
Templomi felszerelés elfogadásához előzetes engedély 50
Thán Ferdinandus 43
Theses pro coronis 14
Trianoni gyásznap 12. évford. 29

Újdombóvári templomépítés 24
Uj lelkészi és segédlelkészi állások szervezése 52
Uj misék és officiumok 44
Uj Nemzedék ajánlása 46
Unio cleri 22

Vegyes vall. akadályáról decretum 43
Ventura Ladislaus 22, 27, 36, 37, 49
Vesztergombi Josephus 36, 37
Visitationis canonicae ordo 13, 35
Vota praesulis in exordio anni 1
Varga Colomannus 22
Varga Ferdinandus 43
Varga Paulus 42

Waszner Franciscus 22
Wágner Carolus 22, 27, 36, 37
Weiszenburger Josephus 36
Wolf Josephus 36, 49

1932.

I.

87
1932

Vota Praesulis in exordio novi anni.

Novo ineunte anno filiali cum fiducia oculos lacrimantes Deo aeterno et immutabili affigimus. Vitam enim humanam modernam intuentes gaudia semper minui et plagas in dies multiplicari cognoscimus. Res futurae generis humani maxima in ambiguitate se habent. Consensio — quam solidaritatem vocant — inter nationes et singulos fundamento privata est. Ingens multitudo egenorum, esurientium, pauperum desperatione arripitur. In quo praesidium et refugium in diebus istis tentationum invenire debeamus, nisi in Patre luminum, apud quem „non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio“ (Iac. 1, 17.), qui „sanabiles fecit nationes“ (Sap. 1, 14.) et nihil odit eorum, quae fecit (Sap. 11, 25.)?

Cum ergo, Fratres carissimi, omnia sensa, quae in exordio novi anni Nobis expressistis, obsequii, caritatis atque fidelitatis vestrae grati acceptantes, intimo ex corde hisce rependamus, simul omnipotentem Deum, mundi Creatorem et Gubernatorem exoramus, ut tempus tentaminum abbreviare, gratiasque uberrimas ad ea humili animo perferenda, omnibus vobis elargiri dignetur, ne supremum Pastorem animarum crucem baiulantem aspicientes unquam obliviscamini Dei fidelis, „qui non patiatur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere“. (I. Cor. 10, 13.).

88
1932

Instructio quoad dispensationes super impedim. consanguinitatis in primo lineae collater. gradu mixto cum secundo impetrandas.

Instructionem S. Congr. de Sacramentis, qua inculcat petitiones ad obtinendam dispensationem super impedimento consanguinitatis in primo lineae collateralis gradu mixto cum secundo esse severissime diiudicandas, integram hisce communicamus (Cfr. AAS. V. XIII. p. 413.):

Instructio S. C. der Sacr. ad Excellentissimos Episcopos.

Sat frequentes ad hanc Sacram Congregationem de Sacramentis perveniunt pluribus ex dioecesibus supplices libelli, ad impetrandas matrimoniales dispensationes super impedimento consanguinitatis in primo gradu lineae collateralis, mixto cum secundo.

Haud semel eadem Sacra Congregatio, arrepta occasione, de hac tam lamentabili re Revmos Ordinarios singillatim commonefacere non praetermisit; at, spectata eiusdem rei frequentia, quae magis in dies de loco in locum, contagii instar, diffundi conspicitur, opportunum ducit nonnullas statuere normas, quibus Exmi Praesules innixi, pro sua pastorali sollicitudine, idoneis utantur modis, ad cohibenda efficaciter atque refraenanda eiusmodi suorum subditorum postulata, quae leviter nimis saepe exhibentur.

Ad eiusmodi coercendam frequentiam, optimam queunt eamque utilissimam conferre opem Rmi Parochi, rite ac tempestive christifideles sibi subditos edocendo, praesertim in explananda catechesi et in concionibus habendis, Ecclesiam nempe matrimonialia statuisse impedimenta, ut familiarum rectae constitutioni et ordinationi, sobolisque procreationi et institutioni aptius foret consultum. Quapropter eosdem fideles avertere conentur a dispensationibus matrimonialibus nimis facile postulandis, praecipue si impedimenta maioris gradus respiciant, nisi vere graves urgentesque causae id suadeant; hisque exstantibus valde prudens erit si ecclesiasticae auctoritati, per parentes praesertim aut per parochum, prius ipsae patefiant, quam matrimoniales intercedant promissiones, atque in vulgus diffundantur.

Hac eadem super re Sedes Apostolica non destitit, prouti temporum necessitas postulabat, canonicas praescriptiones iam editas, et in primis Concilii Tridentini statuta, ad observantiam revocare, uti contigit saeculo elapso per Chirographum f. r. Gregorii XVI. Summi Pontificis, diei 22 Novembris 1836, cuius praescripta, quoad impedimentum de quo agitur, adhuc in suo robore permanere procul dubio dicenda sunt, sive quia Codex iuris canonici eadem nullatenus immutavit, sive quia haec Sacra Congregatio integre atque assidue huiusmodi servavit praxim, sibi ab Apostolica Dataria transmissam.

Quamobrem Exmos Praesules in Domino monemus, ne faciles se praebeant in excipiendis et commendandis precibus nupturientium, qui tales dispensationes impetrare intendunt. In primis enim animadvertenda et cavenda sunt pericula diversaque incommoda, quibus obnoxii reperiuntur oratores tam arcto necessitudinis vinculo detenti, atque saepe notabili inter se aetate dissimiles. Equidem hisce in casibus coniugalis conversatio perraro pacifica atque constanter stabilis perseverat: unde consequitur, familiae compaginem haud firmam permanere, graviaque damna etiam physica in filios ac nepotes redundare, in quos, praeter cetera, uti tradunt viri sapientes atque ipsi egregii physiologicae artis vere periti, hereditaria parentum vitia dimanant tum physica tum moralia, ac ut plurimum etiam in filiis ingravescentia.

Meminisse praeterea iuvabit, nimiam adhibere indulgentiam in talibus dispensationibus concedendis — uti iam probe cavit praefatus S. P. Gregorii XVI. Chirographus — idem esse ac occasionem praebere, imo fovere, qua debita minuatur observantia et morum castimonia, quae intercedant oportet cum personis tam arcto sanguinis vinculo adstrictis, in familiari conversatione vitaeque intima consuetudine. Nullus igitur est qui non perspiciat quantum intersit ne impedimentorum matrimonialium disciplina, quae coniugii dignitatem ac sanctitatem tuetur, crebris eiusmodi dispensationibus labefactetur, cum potius tectam sartamque servare plurimum oporteat ad probos tuendos mores, ad pacem familiarum fovendam, atque ad bonum rei publicae quoque civilis, provehendum.

Eas proinde solummodo iustas et congruenter graves habeant causas Exmi Praesules in memoratis dispensationibus efflagitandis, quae ob canonicas praescriptiones, aut ob diuturnum usum iugiter a S. Sede servatum, uti legitimae aestimantur, prout sunt v. g. remotio notabilis scandali, compositio gravium quaestionum in successione bonorum, aut resolutio implexarum vel valde miserarum conditionum familiarum. Ideoque ad rem haud sufficere censeant suetas, quae pro ceteris impedimentis etiam maioris gradus adducuntur, causas: nempe angustiam loci, aetatem mulieris superadultam, carentiam dotis et similia, excepto casu quo eaedem, non singillatim sed cumulative sumptae, tam grave pondus efforment, ut dispensationem suadeant, iuxta regulam iuris „singula quae non prosunt, simul collecta iuvant".

In posterum itaque Exmi ac Revmi dioecesium Pastores atque Rectores eos tantummodo excipiant et commendent suplices libellos pro dispensationibus super memorato impedimento impetrandis, qui causis vere canonicis, sensu iam explicato, roborentur, eosdemque ipsi Exmi Episcopi ne graventur litteris ad rem suis manibus confectis commendare, quoties id sine gravi incommodo fieri contingat: quibus pro suis quisque subditis referre debet, una cum ipsorum aetate, canonicas causas in unoquoque casu concurrentes, ceteraque adiuncta, queis spectatis gratiam dispensationis opportunam in casu fore censeat. Id autem probe animadvertant Exmi Episcopi, huismodi preces semper esse saltem sua manu subscribendas speciali modo commendandas, quotiescumque nempe litteras commendatitias suis manibus exarare non valeant.

Romae, ex aedibus eiusdem Sacrae Congregationis de Disciplina Sacramentorum, die 1. Augusti 1931. † M. *Card. Lega,* Episc. Tusculanus, Praetectus. L. † S. D. *Jorio,* Secretarius.

89
1932

Disciplina ieiunii et abstinentiae pro a. 1932.

Quod ad disciplinam ieiunii et abstinentiae attinet, tenore facultatis a S. Congregatione Concilii sub nro. 4220/1927. ddto 14. Sept. a. 1927. ad quinquennium prolongatae pro anno currenti easdem volumus vigere ordinationes, quae in litteris circularibus a. 1926. sub numero 125/1926. promulgatae erant. Dictae ordinationes Dominica Quinquagesima ex ambone ab animarum pastoribus lingua vernacula populo praelegendae sunt.

90
1932

Personalia.

Franciscus Romaisz Prael. S. S. ad hon., abbas tit. et canonicus custos Eccl. Cath. erga preces proprias a munere Viceofficialis Tribunalis Dioec. relevatus, in Viceofficialem nominatus est *dr. Franciscus Hanuy,* Prael. S. S. ad hon., abbas tit., archidiac. Cathedr., ac eius loco promotor iustitiae factus est *dr. Stephanus Sipos,* abbas tit., canonicus Eccl. Cath., rector Seminarii.

Dr. Petrus Kövágó, canon. hon., par. in Himesháza erga preces proprias a munere v.-a.-diaconi distr. Máriakéménd-ensis relevatus, v.-a.-diaconus nominatus est *Georgius Reinhardt,* inspect. schol. eiusdem districtus et par. in Palotabozsok.

Josephus Sárváry cooperator in Vajszló factus est administrator in Kajdacs. *Aemilius Petz,* administrator in Kajdacs vicarius in spirit. et mater. nominatus est in Véménd.

Cooperatores missi sunt: *Julius Balassa* e Kurd ad Magyarkeszi, *Paulus Kovács,* neomysta ad Kurd, *Emericus Kurcz,* presbyter Dioec. Sabariensis ad Bakóca, *Ludovicus Melke* e Szigetvár ad Vajszló, *Franciscus Náray* e Bakóca ad Pécsvárad, *Ferdinandus Szijártó* ex Értény ad Szigetvár.

91
1932

Katolikus Akció elrendeltetik.

A nagyméltóságu püspöki kar tagjai az 1931. évi október 14-én tartott püspökkari értekezleten meghallgatván a Katolikus Akció ügyében kiküldött bizottság inditványát, ennek szellemében járnak el, midőn felállitják az egyházmegyei központi szervezeteket és a javaslatban megjelölt keretek között elinditják a Katolikus Akciót. Ebből a nagyjelentőségü mozgalomból mi most vesszük ki részünket. Nem mintha a világiak eddig nem buzgólkodtak volna különböző egyesületekben, körökben, társulatokban, szervezetekben, sőt talán ép ez a körülmény késleltette nálunk a Kat. Akció megindulását. Sokan ugyanis abban a hitben éltek és élnek még ma is, hogy

itt hazánkban már régóta folyamatban van a Szent Atya által óhajtott Kat. Akció. Tévedés, amit azzal is igazolhatunk, hogy már igen sokszor ostromolták az illetékeseket a Kat. Akció megszervezése érdekében és sok cikk látott napvilágot erre vonatkozólag. Mivel azonban a Kat. Akció sem nem új egyesület, mint sokan vélték, sem arra nem való, hogy a már meglévő és munkában álló egyesületeinket elsorvassza, ezért a Kat. Akció ügyének érnie kellett, sőt még a megindulás után is megfigyelés tárgyát fogja képezni, ezért bizonyos óvatos eljárásra volt és van szükség, hogy célunkat a Kat. Akció megindításával valóban elérjük. Ez a cél világos Szentatyánknak, XI. Pius pápának 1931 junius 29-én kiadott apostoli körlevelében tett kijelentéséből is: *„A Katolikus Akció a világiak részvétele és közreműködése a papság munkájában és igy természeténél és lényegénél fogva, valamint a Mi szigoru és határozott utasitásaink értelmében kivül áll és fölötte áll minden pártpolitikának.“* A Kat. Akció hatalmas mozgalom, mely munkába és pedig apostoli munkába állít mindenkit, aki kat. kereszténynek vallja magát; a Kat. Akció hatalmas mozgalom, amely kiterjed mindenre, ami az apostoli munkásság körébe esik. Hogy ez az egységes, hatalmas mozgalom elinduljon, elrendelem, hogy a kat. egyházközségek igazgatásának szabályzata 89. és 90. §§. alapján egyházmegyémben haladék nélkül alakíttassék meg az espereskerületi és egyházmegyei tanács. Az egyházmegyei tanács és espereskerületi tanácsok feladata lesz gondoskodni arról, hogy minden egyházközség erőteljesen bekapcsolódjék az egyházmegye hitbuzgalmi, szociális és kultúrális munkájába, ami ha megtörténik, semmi akadálya sincsen annak, hogy az egyházközségek minden közjogi jellegű működésük mellett a társadalmi munka egységes vezetése és irányitása céljából a társadalmi egyesületekkel egyetemben egységes központot alkossanak. Az espereskerületi tanács gondoskodjék arról, hogy azokban az egyházközségekben, ahol ez lehetséges, hitbuzgalmi, szociális és kultúrális bizottságok szerveztessenek és e bizottságok a helybenlevő összes hitbuzgalmi, szociális és kultúrális egyesületek munkásságát irányitsák, ellenőrizzék és istápolják, anélkül, hogy azok önkormányzati jogaiktól megfosztassanak. Oly egyházközségekben, a melyekben e hármas bizottság megszervezése egyelőre nem lehetséges, a Kat. Akció helyi szerve azon egyetlen hitbuzgalmi társulaton át fejti ki munkásságát, amely ott található. Az igy meginduló Kat. Akciónak legfőbb szerve az egyházmegyei tanács lesz, mely a megyés főpásztor ellenőrzése mellett hivatva van az egész egyházmegyére kiterjedően ugyanarra, mint az espereskerületi tanács a maga működési terén. A Kat. Akció szervei egyházközségenkint az egyházközségi tanács tagjaiból és a különböző hitbuzgalmi, szociális és kultúrális egyesületek képviselőiből tevődnek össze. Ajánlatos,

hogy az ilyen egyesületek vezetői, mint mindenesetre legbuzgóbb hívek az egyházközségi tanácsba beválasztassanak, vagy ha ez nem lehetséges oda kineveztessenek. Kis községekben természetesen a Kat. Akció szerve az egyházközségi tanácscsal egybeesik.

A Katolikus Akció egyházmegyei szervezete elnökletem alatt fog működni. Egyházi alelnökévé egyidejüleg *dr. Igaz Béla,* páp. prelátus, apátkanonok, felsőházi tagot, világi alelnökévé pedig *Imrefi Imre* táblai tanácselnököt, a pécsi kat. egyesületek központi választmányának és pécsbelv. Kat. Körnek elnökét neveztem ki.

Az egyes espereskerületi tanácsok tegyenek hozzám javaslatot a kebelükbe kinevezendő tanácstagok ügyében.

92
1932

Kegyúri birtok eladása esetén kegyúri terhek biztositandók.

Fontos kérdés, hogy a kegyúri birtok egészben vagy részletekben tervezett eladásával miképen biztosítható a kegyúri kötelezettség. Tekintettel arra, hogy a földbirtokeladások mind gyakoriabbak lesznek, szükségesnek tartom tdő Papságom figyelmét felhivni a következőkre.

Ha olyan birtok kerül eladásra, akár egészben, akár parcellázás folytán, amelyikkel dologi teher gyanánt kegyúri kötelezettség van összekötve, jelentsék azt az egyházm. hatóságnak, továbbá kellő időben figyelmeztessék az eladókat, de a vevőket is, hogy a kegyúri teher fennmarad még abban az esetben is, ha a szerződésben az eladó a birtok tehermentességéért felelősséget vállalna is. Ilyen értelemben hozott a kúria is két esetben döntést, melyeket tudomásvétel céljából itt közlök:

1. „A kegyúri terhek telekkönyvi bejegyzés nélkül is kötelezők (M. D. X. 88. P. k. 10384—1915), az ingatlan eldarabolása esetében azonban az új tulajdonosokat csak ingatlanaik térmértéke arányában (M. D. XI. 22. Rp. I. 6256/1916. M. D. VIII. 60. P. I. 5091/1914) illetik."

2. „Ha a vevő az ingatlan átruházási szerződésben azt köti ki, hogy a kegyúri terheket nem vállalja, nem menekül ezek viselése alól, de az eladó vele szemben a pátronátusi terhekért szavatol (1322/1882)."

Leghelyesebb és legegyszerűbb megoldás az volna, hogyha a kegyuraság megfelelő nagyságú földingatlannal megváltatnék, mert ezzel sok esetleges pereskedésnek is eleje vétetnék. Erre nézve a patrónus figyelme felhivandó, hogy az egyházm. hatósággal folytasson tárgyalásokat.

93
1932

Schematismus ára.

Az 1931. évi egyházmegyei Schematismus megjelent és már szét is küldetett az érdekelteknek. Ára példányonkint 5 P. Az összeg a pécs-

egyházmegyei takarékpénztár csekklapján „Schem“ jelzéssel mielőbb beküldendő.

94
1932

Nyomdaköltségek az 1931. évre és az új Directorium ára.

A mult évi egyházmegyei hivatalos nyomdaköltségekre minden önálló lelkész 5 P-t, segédlelkészek, hittanárok, hitoktatók és nyugdíjasok pedig 4 P-t tartoznak a kerületi esperesek utján a tavaszi korona alkalmával befizetni. Ugyanigy rovandó le az új Directorium ára is, példányonként 1.70 P vel. Templomok, kápolnák példányainak ára az illető templomok és kápolnák pénztárait terheli. A magasabb typographiai költségekben a mult év folyamán a szokottnál nagyobb számu közös pásztorlevelek díja is bentfoglaltatik.

95
1932

Illetékek tárgyában új kormányrendelet.

A m. kir. Miniszteriumnak 1931. évi 5100 M. E. számu rendelete egyes illetékeket felemelt és illeték eljárási módositásokat rendelt el. A rendeletből közlöm az egyházi közigazgatásban előforduló ügyeket érintő rendelkezéseket.

Alapítólevél illetéke 2 P.

Anyakönyvi kivonat illetéke 1 P.

Családi értesítő illetéke annyiszor 1 P, ahány anyakönyvi adatot tartalmaz.

Iskolai bizonyítványok illetéke 50 fillér.

Leckekönyv illetéke félévenként 50 fillér.

Abszolutorium illetéke 2 pengő.

Megjegyzem, hogy a népiskolai értesítők, bizonyítványok illetékmentességét az új rendelet nem érinti.

Működési bizonyítvány illetéke 1 P.

Cselédek részére a munkaadó által kiállított külön szolgálati, vagy magaviseleti bizonyítványok illetéke 50 fillér.

Folyamodványok illetéke 2 P, a folyamodvány mellékleteinek illetéke minden egyes melléklet után 30 fillér.

Névváltoztatást kérő folyamodvány illetéke 10 P. Azonban a közszolgálati alkalmazottak, nyugdíjasok, özvegyek és árvák is, valamint a m. kir. honvédség és csendőrség tényleges szolgálatában álló nyugalmazott, vagy várakozási illetménnyel szabadságolt tisztjei, havidíjasai, altisztjei és legénysége részéről benyújtott ily folyamodvány 1 P illeték alá esik.

Mindazok a bizonyítványok, amelyekben egyházi hatóságok, hivatalok, vagy hivatalos személyek, vagy más egyházi testületek tényeket, személyes vagy tárgyi tulajdonságokat, vagy körülményeket bizonyítanak vagy tanusítanak, 1 P illeték alá esnek.

A fentiekben megállapított pengő és fillér összegek alatt aranypengő és aranyfillér összegek értendők.

Az ingatlanok vagyonátruházási illetéke (adás-vételi, csere, ajándékozási stb. esetben) 50 P-ig bélyeggel rovandók le.

A bérleti, haszonbérleti szerződések, továbbá minden olyan más okirat után, mely százalékos okirati illeték alá esik, az illetéket 50 P-ig szintén bélyeggel kell leróni, azon esetben, amikor az illeték alapja magából az okiratból megállapítható.

Ha a lerovandó százalékos okirati illeték 50 P-nél több, az illeték fizetésére kötelezett szabadon választhat a bélyegben való lerovás vagy a közvetlen fizetéssel való lerovási mód között.

Közvetlen fizetéssel való lerovás kötelez az esetben, ha az illeték 50 P-nél több és a lerováshoz szükséges bélyegek terjedelme ezeknek szabályszerü felragasztását kizárja.

Ha a százalékos okirati illetéket bélyegben vagy közvetlen fizetéssel nem lehet leróni, ugy az okiratot illetékkiszabás végett be kell mutatni.

A hatósági jóváhagyás alá eső ügyletről készült okiratot, ugy mint eddig is, ha az illetéket bélyeggel teljes mérvben le nem rótták, a hatósági jóváhagyástól számitott 15 nap alatt kell bemutatni az illetékes m. kir. adóhivatalnál. A közvetlen illetékfizetés határideje pedig az okirat kiállitásától számitott 15 nap, a befizetés módja pedig az, hogy a lerovásra kötelezett fél az illeték alá eső iratot, okiratot a m. kir. adóhivatalnál bemutatja, a kir. adóhivatal a felmutatott iratot átveszi, számfejti, egy a befizetésre alkalmas és megfelelően kitöltött póstatakarékpénztári lapot ad át a befizető félnek, aki a befizetésilap felhasználásával a posta hivatalnál az illetéket befizeti és a befizetést igazoló elismervényt a m. kir. adóhivatalhoz vissza viszi. Ennek az elismervénynek alapján az addig ott visszatartott okiratra rávezeti a befizetést tanusitó záradékot és az aláirást, pecsétet és keltet feltüntetve az okiratot vísszaadja a bemutató félnek.

Közvetlen illeték fizetés esetén az egyházmegyei hatóság az okiratot addig nem hagyhatja jóvá, amig magán az okiratón a fentiek szerint az illeték befizetése igazolva nincsen.

96
1932

A Mattyasovszky család okiratai.

Dr. Mattyasovszky Lajos orvos (Jánoshalma, Bács m.) családja történetét kivánja összeállítani. Kéri a ftdő lelkészkedő Papságot, hogy a plébániák anyakönyveit átvizsgálva a családra vonatkozó adatokat juttatnák kezeihez.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10. Januarii, a. 1932.

† **Franciscus** m. p
episcopus.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Nyomda Rt.

1932.

II.

469
1932

Tisztelendő Testvérek! Kedves Hiveim!

Most hatodszor szólok Hozzátok nagybőjti szózataim sorozatában és, mikor visszagondolok mindarra, amit e nagybőjti szózatokban irtam, azt látom, mindig szomoru hangot kellett megütnöm, sőt egyre sötétebb a kép, melyet az élet elém állít és amely képen látom a Ti talán már csüggedő lelketek fáradt vergődését. Szóltam már az igaz keresztény életről, a munkás kérdésről, a szegénységről, a lelkiismeretről és az isteni gondviselésről. Mindegyik szózatommal könnyíteni akartam rajtatok, vigasztalni és erősíteni akartalak Titeket, hogy az élet keresztjét, melynek súlyát mindnyájan érezzük, könnyebben, Krisztus Urunkat követve bizakodva viseljük. És hogy lélekben ujra itt állok Előttetek, mit akarhatnék most is mást? Kedves Hiveim! Nem ringatom magamat abban a hitben, hogy evvel a szózatommal meg tudom szüntetni a nyomort, az inséget, a munkanélküliséget és a többi bajt, aminthogy Szent Péter és Szent Pál sem szüntették meg apostoli leveleikkel a felburjánzó bajokat és keresztényüldözést, melynek maguk is áldozatul estek, hanem igenis megerősítették hiveiket a hitben és vigasztalták őket a szenvedésekben. Igy gondolom én is, hogy ha figyeltek tanításaimra, üdvös intéseimre, ezek lelketek javára fognak szolgálni és Ti felbuzdulva és lélekben megerősödve járjátok tovább az élet nehéz útját. Eszembe jut itt az Úr Jézus gyönyörü tanítása, melyet édes-mindnyájunknak adott örökké szép hegyi beszédében; abból is az a rész, melyben figyelmeztet minket arra, hogy szerezzünk magunknak kincseket. Nem földi kincsekre gondol, amint azt nyiltan ki is jelentette. „*Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol rozsda és moly megemészti és tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsda, sem moly meg nem emészti és ahol a tolvajok ki nem ássák és el nem lopják.*“[1] Azt hiszem nem tévedek, ha az Úr Jézus által ajánlott kincseket az érdemszerző jócselekedetekben látom. Megerősít ebben a hitemben az Úr Jézusnak az a mondása, mellyel az utolsó vacsorán tanítványait a cselekvő szeretetre buzdította: „*Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, ti is úgy cselekedjetek.*“[2] Most bőven kinálkozik alkalom arra, hogy mi is úgy cselekedjünk, amint egész

Bőjti szózat.

[1] Máté 6, 19—20. — [2] Ján. 13, 15.

életén át cselekedett Ő, akiről meg van irva: „*Körüljárt jót cselekedvén.*“ [1] Cselekedjünk sok-sok jót, mivel ezt tőlünk elvárja az Isten és mivel jócselekedetek nélkül nehezen jutunk el örök rendeltetésünk helyére.

I.

Az emberek, Kedves Híveim, nem egyformák. Mindegyikünk más és más helyzetben van. Az egyik fiatal, a másik öreg; van erős és gyenge; egészséges és beteg; tanulatlan és tanult; gazdag és szegény; ép és nyomorék; férfi és nő; házas és szabad. De bármilyen helyzetben vagyunk, bármilyen életviszonyok között élünk is, bizonyos, hogy az Isten mindenkinek életfáján keresi a jócselekedetek ízes gyümölcsét, elvárja, hogy a jócselekedetek érdemeivel gazdagítsuk lelkünket. Ezt akarom mindenekelőtt lelketekre kötni, hogy mindenki érezze a jócselekedetek kötelező erejét, mert ha ennek a kötelességnek a tudata bennünk él, lehetetlen, hogy a jócselekedetek mívelésére ne sarkaljon. Természetes dolog, hogy ennek a kötelezettségnek tudata más jócselekedetekre fogja sarkalni a gyermeket és másra a szülőt; másra az Isten szolgáját és másra a híveket; másra a gazdagot és másra a szegényt. Ezt az Isten elvárja tőlünk, hogy mindenki, amig e világon él, a maga hivatásának megfelelő módon munkálkodjék.

Mint gondoljátok, K. Híveim, elvárhatja-e a szántó-vető ember miután jól megmunkálta birtokán a termő talajt és mindent megadott neki, ami szükséges, elvárhatja-e, hogy ez a talaj táplálja a belé ágyazott termőmagot? Elvárhatja-e a kertész gondosan kezelt gyümölcsfájától, hogy rügyezzen és gyümölcsöt hozzon? Minden bizonnyal elvárhatja és el is várja, hacsak a jó Isten meg nem vonja tőle áldását. Ugyanigy elvárhatja-e a szülő is, aki ezer gond és aggodalom között nevelte fel gyermekét, minden vagyonát neveltetésére fordította, hogy gyermeke hálával emlegesse szülőjét és megsegítse, ha bajba jut? Elvárhatják-e mindazok, akik hazájukért hősiesen elviselt szenvedések után munkaképtelenekké lettek, hogy a nemzet életfájának gyümölcseiből nekik is jusson. Ha igen, a jó Isten is elvárhatja, hogy azok az erők, képességek és talentumok, melyekkel az embert e világra helyezte, meghozzák a maguk termését, gyümölcsét. Nemde érthető, hogy az Úr Jézus a jócselekedetek végzésére nemcsak buzdít, mint fent hallottátok: Gyűjtsetek magatoknak kincseket.., hanem nyiltan kifejezést is ad annak, mennyire elvárja a mennyei Atya és mi mindent nem tesz, hogy jócselekedetekben gyarapodjunk. Azt mondja az isteni Üdvözítő: „*Minden szőllővesszőt, mely énrajtam gyümölcsöt nem hoz, lemetsz és minden gyümölcstermőt megtisztogat, hogy többet teremjen*“.[2] Még a metszéstől sem riad vissza a mennyei Atya, csakhogy jócselekedetek révén mennyei kincsekhez juttassa gyermekeit. A Szentirásban a Királyok II. könyvében van feljegyezve Absalomról a párt-

[1] Apost. csel. 10, 38. — [2] Ján. 15, 2.

ütőről, mikor már semmiképen sem tudta rábírni Joabot, hogy a királynál közbenjárjon érte, végső elkeseredésében szolgáival felgyújtatta Joab vetését, mire Joab kérdőre vonta Absalomot. Absalom így felelt: „*Hozzád küldöttem kérvén, jöjj hozzám, hogy a királyhoz küldjelek és mondd neki: Miért jöttem ki Gessurból? Jobb volt nekem ott lennem. Kérlek azért, hadd lássam a király orcáját. Hogyha még emlékezik vétkemről, öljön meg engem. Bemenvén tehát Joab a királyhoz, hirűl ada neki mindent; és eléhivaték Absalom és beméne a királyhoz és leborula a földig előtte és a király megcsókolá Absalomot*".[1] Amint, K. Híveim, Absalom Joab vetésének fölgyújtása által erőszakolta ki, hogy a király színe elé jusson és teljes bocsánatot nyerjen, úgy kényszeríti a jó mennyei Atya sokszor gyermekeit szenvedések, csapások árán is arra, hogy színe elé kerüljenek, hogy lelkük meghozza a bűnbánat gyümölcseit, amiből világos, mennyire üdvösek sokszor Isten látogatásai, a szenvedések. Lám, Joab is súlyos csapás alatt ébredt kötelességének tudatára, hogy jót tegyen Absalommal.

II.

De necsak a jócselekedetek kötelező erejének tudata sarkaljon minket, K. Híveim, a jócselekedetek buzgó végzésére, hanem annak megfontolása is, hogy a kegyelem állapotában végzett jócselekedeteinkkel érdemeket szerzünk az örök jutalomra, az örök életre. Ez Krisztus csalhatatlan tanítóegyházának megdönthetetlen hite és tanítása, amellyel szemben minden ezzel ellenkező tanitás eretnekség. Az érdemszerző jócselekedetekre nekünk van elsősorban szükségünk, mert „*mit használ, testvéreim*, írja Szent Jakab, *ha valaki mondja, hogy hite van, de cselekedetei nincsenek.*"[2] Nem szükséges ezt Nektek bizonyítani, hisz Ti nagyon jól tudjátok, hogy a Szentírás, az ószövetség könyvei csakúgy, mint az újszövetség könyvei telve vannak Isten és Krisztus igéreteivel. Nincs másra szükségünk, csak arra, amit annyiszor imádkozunk, hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire. Ezekre pedig éppen jócselekedeteink által leszünk méltókká. Így lett méltóvá Ábrahám arra, mit neki Isten jutalmul igért, hogy megkapta az igéret földjét, hogy megáldattak ivadékában a föld minden nemzetségei, mivelhogy szavának engedelmeskedett.[3] Így lettek méltókká az Úr igéreteire, jutalmaira a Krisztusért mindenről lemondó és Őt követő tanítványok, a pohár vizet italul nyújtó irgalmas ember, Jézus példabeszédeiben a jó szolga, a szőllőművesek. Az Úr igéreteiben bizott Szent Pál, mikor ezeket írta: „*A jó harcot végigharcoltam, a pályafutást bevégeztem, a hitet megtartottam; készen vár már reám az igazság koszorúja, melyet megad nékem azon a napon az Úr, az igazságos bíró.*"[4] Vele együtt bízhatunk valamennyien, ha jól sáfárkodunk, mert: „*Hamar eljövök* — úgymond az Úr — *és jutalmam velem van, hogy megfizessek minden-*

[1] II. Kir. 14, 27—33. — [2] Jakab 2, 14. — [3] Genesis 22, 18. — [4] II. Timoth 4, 7—8.

kinek az ő cselekedetei szerint.“[1] De ha volnának, akiket nem indítanak jócselekedetek végzésére, mennyei kincsek szerzésére és gyűjtésére az Úr Jézus igéretei, az örök jutalom, birják reá őket az Úr Jézus fenyegetései és lesújtó ítéletei. Hogy míly boldogtalanok lesznek azok, akik üres kézzel jelennek majd meg az örök Biró színe előtt, kitetszik nyilatkozataiból. „*A fejsze már a fák gyökerére tétetett. Azért minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágnak és tüzre vetnek.*“[2] „*Távozzatok tőlem átkozottak az örök tüzre, mely az ördögöknek készittetett és az ő angyalainak. Mert éheztem és nem adtatok ennem, szomjúhoztam és nem adtatok nekem italt, idegen voltam és nem fogadtatok be engem, mezítelen voltam és nem ruháztatok engem, beteg és fogságban voltam és nem látogattatok meg engem.*“[3] Boldizsárról Babilon utolsó királyáról olvasom: „*Azon órában, mint egy írói kéznek újjai tünének föl a gyertyatartó ellenében a királyi palota falán és a király nézi vala az író kéznek ujjait. Akkor a király orcája elváltozék és gondolatai úgy megrettenték őt, hogy veséinek erei ellankadának és térdei egymáshoz verődének.*“[4] Három szó volt a falon látható. Mane, Tekel, Fáresz. Minket csak a második érdekel: „*Tekel: megmérettél a mérlegben és hiányosnak találtattál.*“[5] Mi lesz velünk, K. Híveim, ha azon a napon, azon órában az örök Biró hiányosaknak talál bennünket a jócselekedetekben?

Kedves Híveim! Soha sem kínálkozott annyi alkalom jócselekedetek végzésére, mennyei kincsek gyűjtésére, mint napjainkban, gazdagnak, szegénynek egyaránt. Ragadjuk meg ezt a kedvező alkalmat és a szükségből csináljunk erényt. Imádkozzunk, bőjtöljünk, alamizsnálkodjunk, gyakoroljuk az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit; segítsünk egymásnak, vigasztaljuk és erősítsük egymást testi-lelki nyomorúságunkban. De ne feledkezzünk meg arról, hogy jócselekedeteink csak akkor lesznek az örök életre érdemszerzők, ha a kegyelem állapotában végezzük azokat; ha a jócselekedet, amit végzünk, mint neve is mondja, valóban jó és erkölcsös és ha természetfölötti céllal t. i., hogy Istenért végezzük, miként azt az Úr Jézus jelzi is: „*Aki nektek egy pohár vizet ad inni az én nevemben, azért mert hogy Krisztuséi vagytok, bizony mondom nektek, nem veszti el jutalmát*“[6], miért is „*Amit tesztek, mindent szívből cselekedjetek, mintha az Úrnak és nem embernek tennétek, hiszen tudjátok, hogy az Úrtól megkapjátok jutalmul az örökséget*“.[7] „*Míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel.*“[8] Eljön az éjtszaka, midőn senki sem munkálkodhatik. Amen.

* * *

Jelen körlevél a nagybőjt valamelyik vasárnapján a híveknek a szószékről felolvasandó.

Kelt Pécsett, 1932. február hó 12-én.

† **Ferenc** s. k.
püspök.

[1] Titk. jel. 22, 12. — [2] Máté 3, 10. — [3] Máté 25, 41. — [4] Dániel 5, 5—6. — [5] U. o. 27. [6] Márk 9, 40. — [7] Kolossz. 3, 23. — [8] Gal. 6, 10.

1932.

III.

470
1932

Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

Proximo tempore vernali Deo adiuvante Visitationem Canonicam in districtu Szentlőrinc-ensi et Németi-ensi instituemus sacramentumque S. Confirmationis distribuemus ordine sequenti:

Die	5.	Maii	in Bakonya	Die	13.	Maii	in Kisasszonyfa
„	6.	„	„ Nagybicsérd	„	17.	„	„ Németi
„	7.	„	„ Szabadszentkirály	„	18.	„	„ Garé
„	8.	„	„ Szentlőrinc	„	19.	„	„ Siklósbodony
„	9.	„	„ Bükkösd	„	20.	„	„ Vajszló
„	10.	„	„ Szentdienes	„	21.	„	„ Görcsöny
„	11.	„	„ Sumony	„	22.	„	„ Keszü
„	12.	„	„ Magyarszentiván	„	23.	„	„ Pellérd

Die vero 15. Maii, quae est Dominica Pentecostes, fideles parochiarum Quinque-Ecclesiensium hora 8-a mane in Ecclesia Cathedrali confirmabimus.

471
1932

De indulgentiis pio „Viae Crucis" exercitio adnexis decretum.

Pium Viae Crucis exercitium, quo iter Ssmi D. N. I. C. a praetorio ad Calvariae locum eiusque Passionis memoria recolitur, inde a remotis temporibus ubivis Ecclesiae, magno cum fidelium spirituali emolumento, usu receptum, a Summis Pontificibus pluribus indulgentiis cumulatum fuisse nemo est qui ignorat; deperditis tamen iniuria temporum nonnullis authenticis documentis, quae et quot reapse hae sint, pro certo affirmare non licet.

Ad omnem igitur dubitationem in posterum auferendam, Ssmus D. N. Pius divina Providentia Pp. XI. instante infrascripto Cardinali Poenitentiario Maiore, in audientia die 17 mensis Iulii currentis anni eidem impertita, abrogatis, suprema Sua auctoritate, omnibus et singulis indulgentiis hac in re antea concessis, benigne decernere dignatus est ut:

Fideles omnes qui, sive singulatim sive in comitatu, saltem corde contrito, pium exercitium Viae Crucis, legitime erectae, ad praescripta Sanctae Sedis, peregerint, lucrari valeant:

a) Indulgentiam plenariam toties quoties ipsum pium exercitium compleverint ;

b) Aliam plenariam pariter indulgentiam si eodem die quo memoratum pium exercitium peregerunt, vel etiam si infra mensem ab eodem decies peracto ad sacram Synaxim accesserint.

c) Indulgentiam partialem decem annorum totidemque quadragenarum pro singulis stationibus, si forte incoeptum exercitium, quavis rationabili causa, ad finem non perduxerint.

Huiusmodi vero indulgentias idem Ssmus Dominus Noster ad eos quoque extendi voluit ad quos spectant peculiaria in re Decreta diei 8 Aug. 1859. et 25 Martii anni currentis, ita tamen ut qui ex rationabili causa omnes praescriptos Pater, Ave et Gloria recitare nequiverint, pro indulgentia plenaria, indulgentiam partialem decem annorum totidemque quadragenarum consequantur pro singulis Pater cum Ave et Gloria recitatis ; et si quis, vi morbi, vel tantum osculari vel intueri tantum queat in Crucifixum ad hoc benedictum, non vero addere precem iaculatoriam, indulgentiam plenariam consequi non impediatur.

Praesentibus absque Brevis expeditione in perpetuum valituris, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex Sacra Poenitentiaria Apostolica, die 20. Octobris 1931. L. Card. Lauri, *Poenitentiarius Maior.* L. † S. I. Teodori, *Secretarius*

472
1932

Tempus communionis paschalis prolongatur.

Vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 29. Jan. a. c. sub nro 730/32. ad quinquennium obtentae tempus praecepti paschalis a Dominica I. Quadragesimae usque ad festum SS. Trinitatis inclusive extendimus. In iis autem parochiis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaeque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, aut sacrorum curionum quoquomodo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocunque anni tempore permittimus.

473
1932

Theses pro coronis.

Canoni 131. Codicis Juris Canonici, necnon statutis Synodi Dioecesanae conformiter pro anni currenti sequentes theses a ven. clero dioecesano elaborandas, id est in coronis discutiendas proponimus:

pro corona vernali e theologia pastorali:

„A házasság megujítása a Casti connubii pápai encyclica alapján“ ;

pro corona autumnali e iure canonico :

„Az egyházi adózás és a kegyuraság.“

474
1932

Az Egyház adókivetési joga tárgy. vkm. döntés.

Egyik budapesti hívő azon a címen fellebbezte meg a rá kivetett egyházközségi adót, hogy az Egyháznak nincs meg a törvényben biztosított adókivetési joga. Az ügy felülvizsgálat során a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elé került, aki 1931. évi november hó 9-én 119—2/610—931. sz. alatt hozta meg véghatározatát. Ezt a kérdést elvi jelentőségére való tekintettel egész szövegében közlöm az alábbiakban:

Véghatározat.

Tárgyalván N. N. budapesti róm. kath. vallású lakos fellebbezését a Budapesti Róm. Kath. Egyházközségek Központi Tanácsának 1930. évi október hó 9-én 95/1930. kpt. szám alatt hozott s fellebbezőt a terhére illetékes budapesti egyházközség által szabályszerűen kirótt egyházközségi adó megfizetésére kötelező határozata ellen, a fellebbezést elutasítom s a fenti határozatot jóváhagyom.

Indokok.

A fellebbező nem az adókivetés mérvét, hanem az adókivetés jogosságát vitatja azon az alapon, hogy „nincs olyan állami törvényünk, sem olyan törvényes felhatalmazás, mely a róm. kath. egyházat vagy annak bármely szervezetét adókivetési joggal ruházza fel.“

A fellebbezőnek ez az ellenvetése nem felel meg sem a tényállásnak, sem a jogi helyzetnek.

Az egyházi adóztatásnak kánonjogi alapja az, hogy a róm. kath. egyház „tökéletes“ társaság, melynek saját céljai elérésére minden szükséges joga megvan. Mivel az egyháznak anyagi eszközökre is szüksége van, hogy céljait elérhesse, világosan következik ebből, hogy azoknak megszerzéséhez is joga van. Az egyházi törvénykönyv ezt a jogot több kánonban (1355, 1410, 1482, 1496, 1504, 1505, 1507) kodifikálja.

A magyar állam törvényeiben a róm. kath. egyházat mint önálló, tökéletes társaságot mindig elismerte s ezzel az egyháznak önadóztatási jogát nemcsak hallgatólagosan, hanem később jogszokások és kifejezett jogszabályok útján tudomásul vette, aminthogy nem vitás, hogy a magyar állam az egyházjogot jogforrásként mindig elismerte és elismeri valameddig az az állami törvényekkel nem ellenkezik.

Szent István törvénykönyvében (II. I. II. c. 2 art.) az egyháznak ezt a jogát e szavakkal ismeri el: „Episcopi habeant potestatem res ecclesiasticas providere, regere, gubernare atque dispensare secundum canonum auctoritatem.“

Az egyház ezt a jogát az állam tudomásával, beleegyezésével és jogi támogatásával mindig gyakorolta. A párbér, deputatum, melyet a hívek év-

századok óta fizettek az egyházi személyzetnek s melynek behajtásához az állam jogsegélyt nyújtott s nyújt is, nem más, mint az egyházi önadóztatásnak bizonyos módja, amelyre az igazságügyminiszter úrnak 72.534/929. I. M. II. sz. alatt a pénzügyminiszterhez intézett átirata szerint is rá lehet építeni az egyház adóztatási jogát.

Az 1868. XXXVIII. t.-c. 11. §-a tételesen is elismeri az egyház adóztatási jogát az iskolák fenntartására vonatkozóan, amikor így rendelkezik: „ A hitfelekezetek mindazon községekben, hol híveik laknak, saját erejükből tarthatnak fenn és állíthatnak föl nyilvános népoktatási intézeteket; az ily tanintézetek felállítására és fenntartására híveik anyagi hozzájárulását a saját képviseletük által meghatározandó módon és arányban, *amint eddig szokásban volt* ezentúl is igénybe vehetik.“ A törvény tehát a meglevő jogállapotot újra kodifikálja és érvényben hagyja. Az igazságügyminiszter úr fentidézett átiratában ezt a törvényt is olyan jogi alapnak tekinti, melyből az egyház adóztatási jogára lehet következtetni.

Minthogy ez a törvény a népiskolai közoktatás tárgyában hozatott, nem terjeszkedhetett ki arra a jogszokásra, melynek alapján az egyház nemcsak iskolai, hanem felekezeti célra is igénybevette a hívek adóit. A nem kath. felekezetek ezt a kiterjesztett jogot az 1790/1. XXVI. és az 1868. IX. törvénycikkekben nyerték meg az államtól. A róm. kath. egyház ezt nem kérte, mert már Szent István törvényeiben megkapta és azóta ellenmondás nélkül állami jogsegéllyel gyakorolta.

Eltekintve ezektől a jogtörténeti fejtegetésektől, a m. kir. kormány már több mint tíz esztendeje kifejezetten és tételes intézkedésekkel is elismeri a róm. kath. egyháznak adóztatási jogát.

„A budapesti katholikus egyházközségek szabályzatát“, mely a kath. egyházközségek adóztatási jogáról is szól, hivatali elődöm 1920. évi március 2-án 18.392/920. A—1. sz. alatt, „A budapesti róm. kath. egyházközségek egyházi adójának szabályzatát“ pedig 51.283/924. I. ü. o. sz. alatt hagyta jóvá. Ugyanezt a szabályzatot, melyet Budapest székesfőváros 1924. évi november 19-én tartott ülésén, mint kegyúr elfogadott, a belügyminiszter 2337/925. IV. sz. alatt kelt leiratával szintén jóváhagyta.

A kath. egyházközségek igazgatásának országos szabályzatát pedig, mely az egyházi adóztatást szintén tárgyalja és szabályozza, a miniszertanácsnak 1920. évi július 27-én hozott határozata alapján egyik hivatali elődöm 1920. évi július 29-én 72.103/920. sz. alatt, másik hivatali elődöm 1929. évi december 12-én 110—05/176—928. sz. alatt hagyta jóvá.

Minthogy a fenti indokokkal teljesen be van igazolva, hogy a fellebbező ellenvetése megdőlt s hogy a budapesti egyházközségi adószabályzat

alapján az illetékes egyházközségnek joga volt fellebbezőre adót kivetni s ugyanez a szabályzat (16. §.) a jogorvoslati fórumokat is szabályozza, minthogy tehát fellebbező adókivetésénél úgy az anyagi, mint az alaki szabályok betartattak, a fellebbezést elutasítom s a fellebbezőt a szabályszerűen kivetett egyházi adó megfizetésére kötelezem.

Miről fellebbező és az esztergomi egyházi hatóság jelen véghatározattal értesíttetnek. Budapest, 1931. évi november hó 9-én. *Dr. Ernszt Sándor* s.k.

475
1932

Elvi jelentőségű döntés gyermekek vallásváltoztatása ügyében.

Nemkatolikus szülőknek katolizálása esetén nehéz helyzetet teremtett a hatóságok gyakorlata, amely szerint a 7 évet betöltött gyermekek nem követhették szüleiket Egyházukba. Gyámhatósági engedélyt is csak ritka helyen adtak. Most olyan döntés történt, amely szakít az eddigi gyakorlattal és irányítóul fog szolgálni a gyámhatóságok számára is. A döntés a következő:

Másolat: M. kir. belügyminiszter. Szám: 205.748/1931. X. Tárgy: D. P. és D. M. vallásváltoztatása. Válaszirat száma: 402/1930. Melléklet: — darab. A sz. kir. város Közigazgatási Bizottságának Székesfehérvár. D. P. és B. K. izr. vallású házastársaknak 1919. évi február hó 22-én kötött házasságából 1920 március 23-án P. nevü, 1922 január 22-én pedig M. nevü gyermekük született. A szülők 1930. évi augusztus, illetőleg szeptember hóban áttértek a r. kat. vallásra és ezen az alapon Székesfehérvár szab. kir. város árvaszékétől a gyámhatósági beleegyezés megadását kérték ahhoz, hogy gyermekeik, akik a 7 életévüket már betöltötték, a szülők közös vallására áttérhessenek. Az árvaszék a 2626/1930. sz. elsőfoku véghatározatával az 1894:XXXII. t.-c. 4. §-a alapján a gyámhatósági beleegyezést megadta és a Közigazgatási Bizottság gyámügyi fellebbviteli küldöttsége 370/1930. sz. másodfoku véghatározatával az árvaszék határozatát változatlanul hagyta. A másodfokú véghatározat ellen a székesfehérvári izr. vallásközség előljárósága felülvizsgálati kérelemmel élt. *Véghatározat.* A felülvizsgálati kérelmet elutasítom. *Megokolás:* A gyermekek vallásáról szóló 1894:XXXII. t.-c. 4. §-a szerint abban az esetben, ha az egyik házastárs a másik házastárs vallására tér át, úgy a házasság egyvallásúak házasságává válik, a születendő és a 7. életévüket még be nem töltött gyermek a szülők közös vallását követik s az áttért szülő neméhez tartozó 7 és 18 év között levő gyermekek is áttérhetnek a szülők közös vallására, de csak a gyámhatóság beleegyezésével. A törvény ezen rendelkezésének a törvény előmunkálataiból is megállapítható alapgondolata és célja az, hogy a közösvallásu szülők gyermekeit még vallásos nevelésük megzavarása árán is a szülők vallásában lehessen nevelni. Ennek a célnak az elérése azonban a család vallási egy-

sége érdekében nem csupán az esetben szükséges és indokolt, ha a házasságkötéskor vegyesvallásu szülők egyike később arra a vallásra tért át, amelyhez a másik házastárs a házasság megkötésekor tartozott, hanem éppen úgy szükséges és indokolt akkor is, ha a különböző bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetekhez tartozó szülők harmadik közös bevett vagy törvényesen elismert vallásra térnek át, vagy ha ugyanezen bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozó szülők más közös bevett vagy törvényesen elismert vallásra térnek át. Habár az 1894:XXXII. t.-c. említett rendelkezésének a törvény 1. és 2. §-ával való összefüggéséből meg lehet állapítani, hogy a törvény rendelkezése csupán a házasságkötéskor vegyesvallású szülők házasságának egyvallásúvá válását tartotta szem előtt, mégis az 1894:XXXII. t.-c. 4. §-ának rendelkezéseit a joghasonlatosság elve alapján alkalmazandónak találtam a fentemlített két esetre is. Annak következtében ugyanis, hogy az 1868:LIII. t.-c. 14. §-a értelmében a 7 éven aluli gyermekek nemük szerint minden esetben követik a más vallásra áttért szülőt, teljesen indokolatlan visszásságok állanának elő, ha az 1894:XXXII. t.-c. 4. §-ának 3. bekezdésében a 7 éven felüli, de 18 éven aluli gyermekekre vonatkozólag foglalt rendelkezés, ellentétben a törvény által alapul elfogadott azzal az elvvel, hogy a közösvallású szülők gyermekeit a szülők vallásában kell nevelni, nem alkalmaztatnék az említett két esetre is, amelyben pedig éppen olyan indokolt, hogy megadassék a lehetőség a család vallási egységének helyreállítására, illetőleg létrehozására, mint akkor, ha a házasságkötéskor vegyesvallású szülők házassága válik egyvallásúvá. Minthogy e szerint nem forog fenn olyan ok, amelynél fogva az alsófokú végh határozatokat az 1929:XXX. t.-c. 50. §-a alapján megsemmisíthetném: a felülvizsgálati kérelmet el kellett utasítanom. Megjegyzem, hogy a fent közölt okoknál fogva a 7. és 18 év között levő gyermekek vallásváltoztatásába a gyámhatóság ugyan beleegyezhetik abban az esetben is, ha a gyermekek a házasságkötéskor vegyesvallású szülők harmadik közös vallására, vagy a házasságkötéskor közösvallású szülők újabb közösvallására kívánnak áttérni, ez az álláspont nem jelenti vallásügyi törvényeink hasonlóan sarkalatos másik elvének, nevezetesen annak az elvnek a sérelmét, hogy a gyermek megkezdett vallásos nevelése a 7. életév betöltése után lehetőleg ne zavartassék; mert a gyámhatóságnak minden ily esetben módjában áll, sőt kötelessége is behatóan mérlegelni az eset körülményeit, s a beleegyezést meg kell tagadni azokban az esetekben, amelyekben a vallásváltoztatás a gyermek lelkületére, valláserkölcsi felfogására káros hatással lehetne. Az adott esetben ez a veszély nem forog fenn, sőt éppen az eset körülményei teszik indokoltá fentebb kifejtett elvi álláspont alkalmazását. A tárgyalási iratokat határo-

zatom másolatával együtt közvetlenül az árvaszéknek küldtem meg. Budapest, 1931. évi augusztus hó 29-én. *Keresztes-Fischer* s. k.

476
1932

Egyházművészeti ügyekben előzetes szakvélemény kérése.

Dr. Szőnyi Ottó, a pécsi egyházmegyei egyházművészeti bizottság alelnöke és az Orsz. Központi Egyházművészeti Hivatal t. elnöke mindenkor a legnagyobb készséggel állt rendelkezésére az egyházmegye papságának egyházművészeti kérdésekben. Legutóbb pedig hangsulyozottan is kifejezte abbeli készségét, hogy negyven esztendő alatt sok tanulmánnyal és tapasztalattal szerzett hozzáértését szeretné egyházmegyéjebeli paptestvéreinek is hasznára fordítani. Tekintettel arra, hogy neki az ország középpontjában, a legnevezetesebb gyüjtemények szomszédságában és műemlékvédői tiszténél fogva az ország összes műemlékjellegü egyházi remekeivel való kapcsolatok birtokában módjában áll megfelelő összehasonlításokat tenni, szakvéleménye mindenkor a legalaposabb.

Felhivom tehát a plébániavezetőket, hogy mielőtt egyházművészeti téren valamely tervet megvalósítani akarnának, forduljanak hozzá bizalommal utbaigazításért és véleményért. (Budapest, VI. Aréna-ut 41.)

477
1932

Az „Isteni Igé"-ről nevezett Kongregáció készséggel vállalkozik missiókra.

Jelen soraimmal közlöm tiszt. Papságommal a budatétényi Názáret-Missziósház azon értesítését, hogy a rendház atyái a legnagyobb készséggel vállalkoznak már most a nagybőjti időben is — elsősorban németnyelvü plébániákon — népmissiók tartására. Részletes felvilágosítást a Názáret-Missziósház Rektori Hivatala (Budatétény) nyujt az érdeklődőknek.

478
1932

Orgonák jókarban tartása.

Tudomásomra jutott, hogy orgonáink javítása nem mindig került megbizható és kipróbált emberek kezébe. Azért, hogy a jövőben fölösleges költségekkel ne terheljük meg templomainkat s magunknak ne okozzunk bosszúságot, felhivom a t. plébániavezetők és egyházközségi gondnokok figyelmét az egyházmegye területén élő kipróbált, hozzáértő, megbizható szakemberekre: Angster József és Fia Pécs, József u. 30. Mayer Albert Pécs, Szigeti út 199. Szijjártó Béla Pécs, Jókai tér 11. Orgonák javítását, jókarbantartását és készítését készségesen vállalják.

479
1932

Irodalmi művek ajánlása.

1. A Magyar Országos Kath. Kántorszövetség és az Országos Magyar Cecilia Egyesület kiadásában *Harmat Artur* és *Sik Sándor* gyűjtésében uj énektár jelent meg „*Szent vagy Uram*“ cimmel, mely 3000-nél több ősi és ujabb éneket tartalmaz. A nagy gonddal és feltétlen hozzáértéssel átjavított szövegeket s a zenetudomány szabályai szerint kiigazított és önálló felfogással, nagyrészt teljesen modern harmóniafüzésekkel aláfestett dallamokat tartalmazó művet azzal ajánlom első sorban kántoraim és népénekkel foglalkozó egyházi zenészeink figyelmébe, hogy ezen uj énekgyűjteményben az egyházi év minden ünnepére és alkalmi esetére szükséges énekeket megtalálhatják. A mű, mely igen tiszta nyomásu, jó beosztásu és könnyen kezelhető s az esztergomi egyházm. hatóság jóváhagyásával került ki sajtó alól, füzve 20, kötve 25 pengőért rendelhető meg a „Magyar Kórus“ kiadóhivatalában, Budapest, I. Ferry Oszkár-utca 55. sz. alatt.

2. Immár második kiadásban lát napvilágot *dr. Schmiedt Béla*, nyirmadai plébános meleg szívvel és a papi hivatásért lángoló lelkesedéssel megírt könyve „*Isten atlétái*“ címen. Nemcsak a papi hivatás útján elinduló ifjúság, hanem mindannyian élvezettel és nagy lelki haszonnal olvashatjuk. Kapható a szerzőnél, ára 2 P.

3. *Dr. Erdélyi László*, egyetemi tanárnak *Praktikus Magyar Történelem*, *Magyar Történelem Új Rendszerben* címen két munkája jelent meg. Mindkét könyv a nemzeti történelmet adja az anyag újszerű és érdekes csoportosításában, a történelmi kritika legújabb megállapításaival s értékes kitérő részletekkel. Amiért is mindkét könyvet tiszt. Papságomnak, a kat. Egyesületeknek és a Tanítóságnak a legmelegebben ajánlom.

4. A Katolikus Hölgyek Orsz. Sajtóegyesülete kiadásában megjelenő *Sajtószemlét*, a katolikus sajtóterjesztés pompás segitőtársát és a magyar sajtó hű ismertetőjét szivesen ajánlom tdő papjaim és k. hiveim figyelmébe.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 13. Februarii, a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Nyomda Rt.

1932.

IV.

1071
1932

Contingit aliquando mixta, quae vocant, matrimonia inter catholicum et acatholicum sive baptizatum sive non baptizatum contrahi, praestitis quidem requisitis cautionibus, eo tamen modo ac forma ut earum observantia, praesertim quod spectat ad catholicam prolis utriusque sexus educationem, aliquibus in regionibus, adversantibus legibus civilibus, efficaciter urgeri non possit, imo tum a locali auctoritate laica tum a ministro haeretico, invitis quoque parentibus, facile queat impediri. Decretum de cautionibus in mixtis nuptiis praestandis.

Ne lex tam gravis, naturalis ac divini iuris, magno cum innocentium animarum detrimento, frustrata maneat, Emi ac Revmi Dni Cardinales fidei ac morum intregritati tutandae praepositi, in plenario conventu habito feria IV die 13 Januarii 1932, prae oculis etiam habentes recentes Ssmi Domini Nostri Encyclicas Litteras, quarum initium Casti connubii, stricti sui muneris esse duxerunt, omnium Sacrorum Antistitum nec non parochorum aliorumque, de quibus in canone 1044, qui super mixtae religionis ac disparis cultus impedimentis dispensandi facultate aucti sunt, attentionem excitare et conscientiam convenire, ne dispensationes huiusmodi unquam impertiantur, nisi praestitis antea a nupturientibus cautionibus, quarum fidelem exsecutionem, etiam vi legum civilium (si forte alio discessuri praevideantur) futurae eorum commorationis, nemo praepedire valeat, secus ipsa dispensatio sit prorsus nulla et invalida.

Hanc vero Emorum Patrum resolutionem feria V die 14 eiusdem mensis et anni Ssmus D. N. Pius divinae Providentiae Pp. XI confirmavit et publici iuris fieri iussit, mandans ad quos spectat ut eam servent ac servare faciant. A. Subrizi *Supr. S. Congr. S. Officii Notarius.* L. † S.

1072
1932

Die 10. mensis curr. i. e. Domin. II. post Pascha in sacello Seminarii Episcopalis per manus Nostrae impositionem ad sacrum Diaconatus ordinem promovimus: *Joannem Ágoston, Joannem Bencze, Franciscum Hemrich, Paulum Juhász, Valentinum Kolbert, Paulum Kosztolányi, Colomannum Kovács, Ludovicum* Ordinatio.

Oszkay, Andream Szeitz, Josephum Szinger, Ladislaum Ventura, Carolum Wágner subdiaconos.

Eadem die ordinibus minoribus ostiariatus et lectoratus initiatus est *Fr. Gustavus Ováry* ex O. S. Joann. de Deo Fr. Misericord. et prima tonsura statui clericali adscripti sunt: *Alexander Frahm, Adalbertus Nagy.*

1073
1932

Personalia.

Colomannus Varga canonicus ad hon., v. a. d. et schol. insp. distr. Dombóvárensis erga preces proprias munere schol. insprectoris relevatus atque eodem munere *Joannes Polgár* parochus Kocsolaensis insignitus est.

Cooperatores translati sunt: *Ludovicus Simon* e Kajdacs ad Szabadszentkirály, *Julius Petheő* e Szabadszentkirály ad Kajdacs, *Colomannus Kovács* e Babarc ad Rácpetre, *Paulus Püspök* e Fadd ad Szigetvár, *Franciscus Waszner* e Rácpetre ad Babarc, *Otto Curilović* e Mözs ad Fadd, *Ferdinandus Szijártó* e Szigetvár ad Mözs, *Josephus Patócs* ad interim in dioecesim receptus missus est ut cooperator ad Decs.

1074
1932

Unio Cleri pro missionibus 1931.

A magyarországi katolikus misszióstanács most tette közzé kimutatását az 1931. évi bevételeiről az Unio Cleri pro missionibus imént megjelent 1931. évi évkönyvében, melynek egy-egy példányát az Unio Cleri minden tagja jelen körlevél mellékleteként veszi.

E kimutatás szerint a pécsi egyházmegyéből befolyt összesen 6031·91 P., ebből a Hitterjesztés egyesületre 3125·35 P., Szt. Gyermekség művére 1036·67 P., Szt. Péter művére 657·19 P., Unio Cleri-től 1212·70 P.

A befolyt összeggel előkelő helyet foglalunk el a magyarországi egyházmegyék közt s csak 500 P-vel maradtunk el a tavalyi gyűjtés mögött.

A tisztelendő papságnak s kedves híveimnek elismerésemet és köszönetemet fejezem ki az eredmény felett és egyben azt a kérelmet intézem hozzájuk, hogy a jövőben is igyekezzenek hasonló buzgóságot kifejteni. A ránk szakadt nehéz idők közt sem szabad a hitterjesztés ügyét elhanyagolni, sőt fokozni kell a buzgóságot, mert mostanában a missziók is sokat szenvednek s a rendesnél is nagyobb mértékben rászorulnak a mi támogatásunkra. Legfontosabb az ima-alamizsna. De szükséges az anyagi támogatás is. Ne féljünk, hogy a missziókra való adakozással közgazdasági kárt okozunk vagy itthoni szegényeinket s intézményeinket rövidítjük meg. A tapasztalás bizonyítja, hogy minél inkább felébred a hívekben a nagylelküség a missziók iránt, annál inkább nő bennük a készség közcélokra

való adakozásra általában s annál inkább számíthatunk Isten segítségére, ki azt a kis idegenbe juttatott pénzt sokféleképen és sokszorosan kárpótolja.

A fent említett összeg túlnyomó részben gyűjtések eredménye. A Hitterjesztési egyesület alig alakult meg valahol, pedig a Szentatya azt kívánja, hogy minden plébánián megalakuljon s minden hívő tagja legyen. Kérem a tdő papságot, igyekezzék az egyesület megalakítására, ami legkönnyebben úgy történik, ha előzetesen plébániai bizottság létesül s ez gondoskodik az egyesület megalakításáról. Kívánom, hogy minden esperesi kerületben legyen egy — a legközelebbi koronán kijelölendő — megbizott s a missziós ügyeknek a koronákon előadója, ki állandóan szemmel tartja a missziós ügyet s a koronákon minden alkalommal napirendre hozza.

A zárdák és iskolák is a hivatalos hitterjesztési egyesületeket karolják fel és támogassák.

Missziós ünnepélyek, előadások, ájtatosságok rendezése, a missziós lapok terjesztése (Világmisszió, Kath. Missziók, Kis Hitterjesztő, Afrikai Visszhang, Néger gyermek, Missziós ifjúság) mindmegannyi eszköz a missziós gondolat népszerűsítésére.

Kívánatos, hogy az Unio Cleri évenként tanácsülést s két évenkint egyházmegyei gyülést tartson.

A papnevelő intézet előljárói és tanárai fontos kötelességüknek tartsák a fiatal papi nemzedéknek a misszió szeretetével való eltöltését.

1075
1932

A papi adorációs egyesület ajánlása.

Az Eucharisztia Társulatot melegen ajánlom a tisztelendő papság szíves figyelmébe. Minél nagyobb mértékben tölt el bennünket az eucharisztikus szellem, annál többet nyer koncentrációban lelkipásztorkodásunk. A heti egy órai imádás csodálatos kegyelmek és nekilendülések forrásává tud lenni. A libellusok félévenként küldendők dr. Sipos István egyházmegyei igazgatóhoz. A belépni kívánók ugyancsak nála jelentkezhetnek.

1076
1932

Oltáregylet ajánlása.

Jézus Krisztus valóságos jelenléte az Oltáriszentségben magára irányitja valamennyiünk hódoló imádását, de a buzgóság Oltáregylet-et alakitott, hogy Jézus szüntelen imádásáról szorgalmatoskodjék és hogy hajlékait a templomokat ékesítse, fölszerelésüket jókarban tartsa, a hiányokat pótolja, szegénységükben segitségükre siessen. Tiszt. papságom figyelmét felhivom az Oltáregyletre és melegen ajánlom áldozatos szeretetébe. A vidéki fiókoltáregyletek maradjanak élénk összeköttetésben a központi Oltáregylettel;

küldjenek be évenkint jelentést; hozzájuk intézett levelekre készségesen válaszoljanak; az ujonnan belépő tagokat jelentsék be törzskönyvezés végett, az elhunytakat törlés végett. Remélem, hogy fölhívásom megértésre talál s a jövőben nem lesz fennakadás az Oltáregyletek egymás közötti érintkezésében.

1077
1932

Euchariszt. Kongresszus Dublinban.

Az idei esztendőben az Euchariszticus világ-kongresszust Dublinban tartják. (1932. jun. 22—26.-ig.) A legm. Oltáriszentségbe vetett hitünk gyakorlása ez, amikor a világ katolikusságának a figyelme a csodálatos nagy Szentségre irányul és nyilvános hitvallomást tesz Jézus Krisztus valóságos jelenlétéről az Oltáriszentségben. A kongresszust készülődésével együtt hiveim imádságába ajánlom az Oltáriszentség nagyobb dicsőségére.

1078
1932

Az 1931. évi gyüjtések eredménye.

Az 1931. év folyamán egyházmegyénkben különböző célokra a következő összegek folytak be:

Péterfillér cimén	P 3349·21
Szentsir őrei cimén	„ 875·80
Világmissióra	„ 1606·93
Afrikai missióra	„ 1377·04
Szent Péter művére	„ 657·19
Jézus Szt. Gyermeksége javára	„ 1036·67
Unio Cleri tagdijára	„ 1212·70
Oltáregyesület céljaira	„ 11·26
Egyházm. papi missiósegylet céljaira . . .	„ 50·50
Katolikus sajtóra	„ 382·63

Mivel több plébániáról még nem érkeztek be a gyüjtések, jelen soraimmal felhivom a hátralékosokat, hogy a gyüjtött összegeket mielőbb származtassák be.

1079
1932

Az újdombóvári templomépítés támogatása.

Az újdombóvári templomépítés ügyének előmozdítására nemes szivű jótevők több ezer sz. mise stipendiumát szándékoznak az újdombóvári lelkész rendelkezésére bocsátani, aki most a megértő lelkü papság segitségét kéri a sacrumok elvégzésében.

A magam részéről szivesen ajánlom a nemes cél támogatását tiszt. papságom figyelmébe és felhivom azokat, akik hajlandók intenciókat vállalni, ebbeli szándékukat az egyházmegyei hatóságnak jelentsék be és azt is jelezzék, mennyi sz. misét kivánnak a fenti célra elmondani.

1080
1932

A székesfőváros gyermeknyaraltatási akciója.

Budapest székesfőváros úgy mint a múlt években, a folyó év nyarán is gondoskodni kíván a testileg leromlott, fejlődésben hátramaradt szegénysorsú fővárosi gyermekek vidéki nyaraltatásáról.

Az egyre növekvő gazdasági válság fővárosunk szegény népének nyomorát kétségbeejtő arányokban fokozta. Az inség az iskolás gyermekek általános egészségi állapotát olyannyira aláásta, hogy közülük egyre több és több szorul egészségének mielőbbi helyreállítására.

Azért a székesfőváros e mozgalmának felkarolása ma minden hazafiasan és keresztény módon gondolkozó embernek elsőrendű kötelessége. Szeretettel kérem tehát újból tiszt. papjaimat, hogy ezt a nemes mozgalmat, amelyet a főváros tanácsa a budapesti róm. kat. egyházközségekkel karöltve bonyolít le, a saját hatáskörükben tőlük telhetőleg támogassák és az iskolákat erre a célra — *ezennel megadott hozzájárulásommal* — ingyen átengedjék.

A főváros olyan egyházközség részére, amely fővárosi gyermekek csoportos nyaralásáról gondoskodik, biztosítja ugyanolyan számú gyermekcsoportnak a fővárosban az üdüléssel kapcsolatos tanulmányút tartamára a teljes ingyenes ellátását.

1081
1932

Blandl Gy.: Egyházközségi vagyonkezelés.

Blandl György nagymányoki plébános, ker. tanfelügyelő most megjelent „Egyházközségi Vagyonkezelés" című munkájában összegyűjtötte az egyházközségek vagyonkezelésére vonatkozó egyházhatósági rendeleteket, törvényeket, miniszteri rendeleteket, kuriai és közigazgatási birósági döntvényeket, amelyek mostanáig megjelentek és érvényben vannak. A legnagyobb részletességgel és mégis könnyen kezelhető formában tárgyal minden kérdést, amelyre az egyházközségek vezetőségének a vagyonkezelés terén szüksége lehet. Különleges időszerűséget kölcsönöz a műnek az egyházközségek megszervezésének kötelezettsége, úgy hogy csaknem minden lelkipásztornak és egyházközségi vezetőnek hasznos tanácsadója és segédkönyve lesz. Tekintettel a munka közérdekű voltára és fontosságára, nyomatékosan felhivom rá az érdekeltek figyelmét és jelem soraimmal megengedem, hogy — ahol fedezet van rá — a plébánia és tanítói könyvtárak részére a templompénztár, illetőleg az egyházközségi pénztárak terhére, vagy az iskolai beiratási díjakból megrendelhető legyen.

Kapható a szerzőnél, vagy a Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt.-nál, ahol az egyházközségi vagyonkezeléssel kapcsolatos nyomtatványok is beszerezhetők. Ára 6·50 P.

1082
1932

Irodalmi művek ajánlása.

1. *P. Müller Lajos S. J.: Aszkétika* c. alatt könyvet írt. Nagy szolgálatot tehet ez a kimerítő és teljesnek mondható könyv abban az irányban, hogy a hitélet föllendülésével járó nagyobb és általánosabb lelki igényeket szakszerü aszkétikus ismereteinek bővítésével a papság mindenhol kielégíthesse. Megjelent a Korda r. t. kiadásában Budapesten.

2. *Dr. Szemán István* püspöki helynök „*Az unionizmus*“ cimmel egy rendkivül nagy felkészültséggel és melegséggel megírt könyvet adott ki a róm. kat. és a görög keleti egyházak egyesülésének aktuális kérdéséről. A klasszikus munkát — mely a szerzőnél kapható Miskolcon (ára 4 P) — a legnagyobb örömmel ajánlom a tiszt. papság és az intelligens hívek figyelmébe.

3. A magyar hagiografikus irodalom határozott gazdagodását jelenti az előkelő írónő, *Pálffy Erzsébet grófné* által megirt „*Baylon Szent Paszkál élete*“, amely a Ferences Közlöny kiadásában jelent meg (Budapest, II. Margit-körut 23.), ára 4·50 P.

4. *Sinka F. Pál* (Esztergom, Jókai-u. 24) „*Páduai Szent Antal csodái*“ cimmel egy 80 oldalas könyvecskét adott ki, amelyben a mai időkben annyira fontos szegénygondozás módját is megismerjük. Ára 50 fillér.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15. Aprilis, a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1932.

V.

1361
1932

Deo propitio Diaconis Nostris annum quintum SS Theologiae diebus proximis absoluturis: *Joanni Ágoston, Joanni Bencze, Francisco Hemrich, Paulo Juhász, Valentino Kolbert, Paulo Kosztolányi, Colomanno Kovács, Ludovico Oszkay, Andreae Szeitz, Josepho Szinger, Ladislao Ventura, Carolo Wagner* die 19. Junii ordinem S Presbyteratus sumus collaturi. Preces pro ordinandis.

Ut omnes promovendi sancti et perfecti evadant ministri mysteriorum Dei, praesentibus mandamus, ut diebus Dominicis mensis Junii ordinationem praecedentibus, dieque ordinationis fideles cum pastoribus post Sacrosanctum Missae sacrificium fervidas pro ordinandis preces fundant. Item praecipimus, ut omnes sacerdotes dioecesani die ordinationis orationibus pro missa praescriptis collectam „Pro omni gradu Ecclesiae" addant.

1362
1932

Beneficium parochiale *Véménd* per renuntiationem proprii pastoris vacans, patronatuique Fundi Reg. Scientiarum Universitatis obnoxium, praesentibus usque 1. Julii a. c. concursui exponimus. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, beneficium dictum obtinere cupientes debent suos recursus Ministro cultus et institutionis publicae hung. inscriptos infra terminum praefixum Ordinariatui exhibere. Concursus pro parochia Véménd.

1363
1932

Vitus Bišćan, em. parochus Bár-ensis infirmitate diuturna confectus die 12. Martii a. c. ad aeternam evocatus est haereditatem anno aetatis suae Mors Viti Biščan.

66-o, sacerdotii vero 42-o. A. 1900. in Dioecesim susceptus ab a. 1906. parochum egit in Bár. A. 1913. a servitio relevatus et a. 1914. pensionem adeptus est. Sacramentis pie susceptis animam Creatori suo restituit. Animam denati confratris sacris statutis, precibusque fervidis omnium enixe commendo. R. i. p.

1364
1932

A kerületi tanácsok mielőbb megalakítandók, az egyházmegyei központi tanácsba küldendő képviselők megválasztandók és bejelentendők.

Már a folyó évi I. sz. körlevélben 91/1932. szám alatt elrendeltem a Katolikus Akció kiépítése és megindítása céljából, hogy a kat. egyházközségek igazgatási szabályzatának 89. és 90. §§ értelmében az esperesi kerületi tanácsok megalakíttassanak.

Ezzel kapcsolatosan felhívom a ker. espereseket, hogy a kerületi tanácsok megalakulása és az egyházm. központi tanácsba küldendő képviselő (l. 90. § 2. bekezd.) megválasztása iránt mielőbb intézkedjenek és az erre vonatkozó jegyzőkönyveket jóváhagyás végett f. évi június hó 30-ig terjesszék Elém.

1365
1932

Lelkészi korpótlék és családi pótlék leszállítása.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak f. évi május 9-én 877/932. I. ü. o. szám alatt kelt közlése alapján tudomásvétel céljából értesítem tiszt. papságomat, hogy a közalkalmazottak illetményei további csökkentése tárgyában kiadott 3 000/1932. M. E. sz. rendelet szerint a lelkészek korpótléka és családi pótléka a következőképen csökken.

A lelkészi illetményeknek korpótlék útján való emeléséről szóló 1913. évi XXXVIII. t.-c. 4-ik §-ának az a rendelkezése, hogy a korpótlékra igényt adó szolgálati idő 5, 10, 15, 20 és 25 évének betöltését követő július, illetőleg január hó 1-étől kezdve új, vagy magasabb korpótlék folyósítandó, az 1932. évi július hó 1-étől az 1933. évi június hó végéig terjedő időre szünetel. A lelkészek részére járó korpótlék-illetmény eddig megállapított mértéke pedig 1932. évi július hó 1-étől kezdődőleg 10 %-kal csökken.

A családi pótlék a róm. kat. lelkészeknél családtag után az eddigi havi 13 P 60 f. helyett havi 12 P lesz f. évi julius hó 1-től.

1366
1932

Felvétel a papnevelőintézetbe.

Felkérem tiszt. papságomat, hogy értesitsék a papi pályára hivatást érző ifjakat, hogy a pécsi papnevelőintézetben a szokásos felvételi vizsgálat f. é. junius 30-án és julius 1-én fog megtartatni.

A legalább négy gimnáziumi osztályt végzett pályázók a felvételre keresztlevelükkel, utolsó évvégi bizonyitványukkal s az illetékes plébánostól és hittanártól kiállitott erkölcsi bizonyítvánnyal f. évi junius hó 30-án a délelőtti órákban jelentkezzenek a papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasitásokkal el fogja látni. Az orvosi vizsgálatot az intézeti orvos teljesíti. A felvételi vizsgálat julius hó 1-én d. e. 10 órakor fog megejtetni. Megfelelő bizonyitvány és orvosi vélemény mellett a német és horvát nyelvet is beszélők előnyben részesülnek.

Akik a felvételi vizsgálat ideje alatt ingyenes szállást és ellátást igényelnek, jelentsék be jövetelüket a papnevelőintézet aligazgatójánál.

A nm. püspöki kar határozata értelmében a növendékek az összes magyar szemináriumokban mérsékelt ellátási dijat tartoznak fizetni. Az egész évi ellátási dij a pécsi szemináriumban 240 pengő, jeles előmenetelü, szegény tanulók további kedvezményben részesülhetnek. Mivel ez az ellátási dij oly alacsony, hogy az évi költségeknek csak kicsiny részét teszi ki, felkérem tiszt. papjaimat, hogy csak a legritkább és igazán méltánylást érdemlő esetekben tegyenek javaslatot ennek leszállítására.

1367
1932

A katolikus karitász adatai.

A jelen körlevélhez mellékelt kérdőiveket azzal küldöm ki az egyes tiszt. plébániahivataloknak, hogy azokat a 3809/1931. körlev. sz. rendeletem értelmében kitöltve legkésőbb junius hó 10-ig püsp. Irodámhoz küldjék be.

1368
1932

Szent olajok ára.

A folyó évben kiosztott szent olajok plébániánként 1 pengő 30 fillérbe kerülnek. Ez az összeg a plébániatemplomok pénztárainak terhére — 1929. évi IV. körlevéli rendelkezésem 17. pontjának értelmében — a kerületi esperesek utján küldendő be.

1369
1932

A trianoni gyásznap 12. évfordulója.

Folyó évi junius hó 4-én lesz immár 12. évfordulója a reánk kényszerített trianoni békeparancs aláirásának. Ennek a szomoru évfordulónak emlékére jelen soraimmal elrendelem, hogy *junius hó 4-én délután 5 órakor az összes harangok 15 percen át a plébánia- és fióktemplomokban megszólaltassanak*, a gyásznapot követő vasárnap pedig, junius 5-én az istentisztelet al-

kalmával hivják fel tiszt. papjaim a hivek figyelmét a reánk nézve oly végzetes béke szomoru következményeire és a hazáért közösen mondják el Esterházy nádor imáját. (Nyilv. Ájt. 126. o.)

1370
1932

Credo III. országos kongresszusa.

A „Credo“ egyesületbe tömörült hitvalló katolikus férfiak hatalmas tábora az idén junius 11. és 12-én Szent Márton püspök szülővárosában, Szombathelyen tartja III. országos kongresszusát. A kongresszuson magam is résztveszek s tekintettel annak nagy jelentőségére igen örülnék, ha egyházmegyém összes Credo egyesületei nagy számmal vennének azon részt. A kongresszuson a részvétel annál könnyebben megvalósitható, mert a kongresszusra Pécsről a filléres gyorsvonatokhoz hasonló kedvezménnyel különvonat indul junius 11-én a déli órákban és Szombathelyről junius 12-én este 9 óra tájban indul vissza. A jegy ára Pécstől Szombathelyig és vissza 7 pengő és 60 fillér, amely árban már benne van a részvételi jegy ára is. A kongresszusi részvételi jegy birtokában már a kiindulási állomásról Pécsig 33%-os kedvezménnyel váltható meg a jegy s ugyancsak ez a kedvezmény vehető igénybe a Pécsről való visszautazásnál is. Amennyiben valaki nem a különvonattal utaznék Szombathelyre, az összes vonatoknál ugy az oda- mint visszautazásnál 33%-os menetdij kedvezményben részesül. Ingyen elszállásolásról a szombathelyi Credo vezetősége gondoskodik. Mindezeket a kedvezményeket nemcsak a Credo tagjai, hanem mások is — akár férfiak, akár nők — igénybe vehetik. Válaszbélyeg beküldése ellenében mindennemü felvilágositással készséggel szolgál a belvárosi plébániahivatal. (Pécs, Inczédy Dénes-utca 2/2)

1371
1932

Felvétel az Americanumba.

Az *Americanum* középiskolai püspöki fiunevelő intézet Pécs pályázatot hirdet a pécsi bármelyik középiskolába (humanisztikus v. reálgimnázium-, reál-, felsőkereskedelmi, polgári iskolába, tanitóképzőbe) járó fiuk részére. Tágas tanuló, háló- és szórakozó termek, játékterek, tornaszerek, tekepályák. Az átlagon jóval felüli tanulmányi és egészségügyi statisztika. Zongora és harmonium. Ellátási dij a fiuk tanulmányi előmenetele, magaviselete és a szülők anyagi viszonyai szerint 45—70 P. Prospektust és a pályázathoz szükséges nyomtatványokat kivánatra küld az igazgatóság. Pályázati határidő junius 6.

1372
1932

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a belügyminiszter úrral egyetértőleg azt kivánja, hogy mindenütt ahol akár de iure, akár de facto a politikai község viseli az összes iskolai kiadásokat, mind a költségvetéseket, mind a zárszámadásokat hozzájárulás végett a politikai község elöljáróságának a r. kat. egyházközségek bemutassák. Ezt kivánja ott is, ahol a politikai község az egyházközségnek csak segélyt ad.

Iskolai költségvetések és zárszámadások bemutatása a politikai község elöljáróságának.

A nm. magyar püspöki kar 1932. évi tavaszi értekezletén hozott határozatával hozzájárult a kormány ezen óhajához s ez alapon elrendelem, hogy a főhatóságom alá tartozó összes egyházközségek, ahol a politikai községek viselik az összes iskolai kiadásokat, vagy lényeges összeggel járulnak hozzá az iskolafenntartási költségekhez, a költségvetéseket és a zárszámadásokat az iskolafenntartás költségeit viselő, avagy az iskolát segélyező politikai községek vezetőségének tudomásvétel és hozzájárulás végett mutassák be.

Azon egyházközségekben, ahol a politikai község iskolai hozzájárulásai kevésbbé jelentősek, az látszik célravezetőnek, amit a nm. püspöki kar az iskolai bizottság előterjesztésére határozatilag el is fogadott, hogy az egyházközségnek a költségvetést és zárszámadást tárgyaló gyülésére a politikai község elöljáróságának egy r. kat. vallású megbizottja hivassék meg, aki a költségvetésbe és zárszámadásba ezen uton betekintést nyerhet és a takarékosság szemmeltartásáról meggyőződhetik.

Fenti rendelkezés kiadására és ennek végrehajtására szükség van azért, mert az egyes egyházközségek rendszerint nem nyujtják be az általuk összeállitott iskolai költségvetést a községi képviselőtestületnek, hanem egyszerüen közlik a községgel azt az összeget, amely a politikai községet iskolafenntartás címén terheli és kérik ennek az összegnek a községi költségvetésbe való beállítását. A község tehát egyáltalán nincs abban a helyzetben, hogy az iskolai költségvetésbe betekintést nyerjen és meggyőződjék arról, vajjon a takarékosság elvei abban ép oly szigoruan figyelembe vannak-e véve, mint a községi költségvetésben. Megtörténik, hogy az egyházközség iskolát épit, kölcsönt vesz fel, új állásokat szervez anélkül, hogy erről a községi képviselőtestületnek tudomása volna és a vagyonfelügyeleti hatóság ahhoz hozzájárult volna. A belügyminiszter úrnak erre vonatkozó azon állásfoglalása, mely szerint a politikai községnek akár de iure, akár de facto alapon vett iskolafenntartói minőségéből kifolyólag, hogy ha köteles az iskolát fenntartani avagy nagyobb mérvben segélyezni, akkor abban a kérdésben is határozhat, hogy az általa adott összeg tényleg mire fordittassék és hogy az iskolai

hatóság által tervbe vett épitkezés, kölcsön, állásszervezés stb. tényleg szükséges és célszerü-e, helytálló. Azt is hangsulyozta a belügyminiszter úr, hogy az iskolai költségvetésnek a vármegyei közigazgatási bizottság, mint iskola-felügyelő hatóság által való jóváhagyása nem pótolja a község képviselőtestületének, illetve a vármegye alispánjának, vagy kisgyülésének, mint a községek vagyonfelügyeleti hatóságainak jóváhagyását.

Felhívom tehát a főhatóságom alá tartozó összes plébános, egyházközségi elnököket, hogy fentiek szigorú betartásával intézkedjenek a költségvetések és számadások ügyeiben, mert ez esetben elkerülhető lesz az, hogy a r. kat. egyházközségek iskolafenntartási költségeire az iskolafenntartó avagy segélyező politikai község költségvetésébe beállított összegeket az úgynevezett miniszterközi bizottságok egészen vagy részben töröljék, minek következtében az egyházközségi iskolák nehéz helyzetbe jutottak, sőt fenntartásuk helyenkint lehetetlenné vált.

1373
1932

Szent Imre és Szent Erzsébet napján iskolai szünet engedélyezése.

A nm. püspöki kar folyó évi tavaszi értekezletén hozott határozata alapján elrendelem, hogy a főhatóságom alá tartozó összes intézetekben és iskolákban és pedig a katolikus fiuiskolákban november 5-ikén, Szent Imre napján, a leányiskolákban pedig november 19-én, Szent Erzsébet napján, szünet tartassék. Ugyanezen napokon a tanulóifjuság tanáraik, tanitóik vezetése mellett tartozik ünnepélyes szentmisén megjelenni. Szentmise után pedig a tantestület a tanulóifjusággal gondosan előkészített ünnepélyt tartani köteles. Osztatlan iskolákban mindkét napon szünetel a tanítás.

1374
1932

Állami és községi elemi népiskolákban egyházi énekek tanítása.

A nm. püspöki kar 1932. évi tavaszi értekezletén hozott határozata alapján az egyházi főhatóságom alá tartozó r. kat. kántorokat kötelezem, hogy az állami és községi jellegű elemi népiskolák három felső osztályának r. kat. vallású tanulóit is közös egyházi énekoktatásban részesítsék. E rendelkezésem végrehajtása érdekében felhívom a plébános, egyházközségi elnököket, lépjenek érintkezésbe a helybeli állami vagy községi elemi népiskola igazgatóságával, hogy a most elrendelt egyházi énekoktatás az iskola tantermében, a rendes tanítási időn kívül, a kántor által eszközölhető legyen. Utasítom az illetékes plébános, egyházközségi elnököket, hogy kántorváltozás esetében az újonnan alkalmazott kántor részére kiállított díjlevélbe ezen kötelezettséget is bevétessék.

1375
1932

A nm. püspöki kar. f. évi tavaszi értekezletén 1914. évi március hó 18-iki püspökkari következő határozatát: „A püspöki kar óhajtja, hogy a kat. intézetek tanitói és tanári könyvtárai az „Élet“ cimü heti folyóiratot járassák. .. „Zászlónk“ és a „Nagyasszonyunk“ terjesztését a középiskolai hittanároktól és a zárdák elöljáróitól elvárja s azokat e tárgyban jelentéstételre szólítja fel. A „Kis Pajtás“ minden kat. elemi iskola könyvtára részére az 50 f. könyvtári illeték terhére megrendelendő“, megujította azzal, hogy a „Kis Pajtás“ a tankönyv kölcsön-könyvtári 50 fillérek terhére is beszerezhető. Az „Élet“, „Zászlónk“, „Nagyasszonyunk“, „Kis-Pajtás“ c. lapok ajánlása.

Az idézett püspökkari határozat alapján felhivom a főhatóságom alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait, hittanárait és hitoktatóit, valamint tanárait és tanitóit, hogy a szóban forgó ifjusági lapokat a vezetésükre bizott ifjúság és gyermekek közt minél szélesebb körben lelkiismeretes ügybuzgalommal terjeszteni elsőrangu kötelességüknek tekintsék. Szükséges ezenkivül az is, hogy ezek a lapok az intézetek és iskolák könyvtárai részére külön is megrendeltessenek. A „Kis Pajtás“ cimü lap a beiratási díjaknak a tankönyv kölcsön-könyvtárakra eső részéből a szükséghez képest több példányban is megrendelendő, hogy ekként a szegénysorsu tanulók is hozzájuthassanak a lelkükre csak jóhatással lévő olvasmányokhoz.

1396
1932

A magyar teológiai tanárok mult évi országos értekezlete az ujabb összejövetelek előkészitésére bizottságot küldött ki, amely az idei összejövetelén a lelkipásztori munka szakszerüségének előmozditására az előadók és a hallgatók közé felveszi a tényleges lelkipásztorokat is, hogy az elmélet és a gyakorlat szerencsés összetalálkozása tanárnak és lelkipásztornak is hasznára legyen. Épen azért az összejövetelt is lelkipásztori konferenciának nevezi el. Lelkipásztori konferencia.

Ezen az értekezleten a következő témakörök kerülnek előadásra: Leventemozgalom. Caritas munka. A falusi gazdatársadalom lelkipásztori irányitása. A modern sport-, turistamozgalom előnyei és veszedelmei a vidék erkölcsi életében. A gyóntatás technikája mellett az allocutio, a bünös examinálása, a satisfactio erőteljesebb felhasználása. A szentbeszédek tartalmi és alaki része. A férfi pasztoráció. Laikus apostolkodás. Az egyházközségi szervezkedés kimélyítése.

A biboros Hercegprimás ur által már engedélyezett konferenciát szivesen ajánlom már most tiszt. papságom figyelmébe. Az értekezlet kez-

dődik julius 4-én hétfőn este és végződik julius 8-án péntek este; helye a budapesti Manréza. Itt olcsó szállás is kapható külön szobákkal.

1307
1932

Irodalmi művek ajánlása.

Dr. Varga János fordításában megjelent Guy de Fontgalland, az isteni kegyelem egy kis választottjának életrajza „*Egy kis gyermekhős története*“ címen. A 11 éves korában elhunyt párisi fiu, kinek boldoggáavatása iránt az előmunkálatok már megindultak, tulajdonképen a korai és gyakori szentáldozásnak meleg ajánlása és a mai világ gyermekeinek vonzó példaképe. Életrajzát szivesen ajánlom a tiszt. papság és k. hiveim figyelmébe. Ára 2 pengő. A polgárdi (Fejér m.) plébánián megrendelve 10 %-os engedmény.

1462
1932

XI. Pius Pápa körlevele Jézus Szentséges Szívének megkérleléséről az emberiség mai nagy nyomorúságának idején.

Szentséges Atyánk, XI. Pius Pápának folyó évi május hó 3-án az Ur Jézus Szentséges Szivének megkérleléséről és engeszteléséről kibocsátott legújabb körlevelét magyar fordításban tanulmányozás, megszivlelés és a hivekkel való ismertetés céljából egyházmegyénk minden papja számára idecsatoltan megküldöm.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 20. Maii, a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA R. T. PÉCS

1932.

VI.

2026
1932

Literas Eminentissimi Cardinalis Secretarii Status, quibus Augustissimus Pontifex noster, Pius Papa XI. pro oblata cleri populique fidelis Dioecesis nostrae stipe Petriana grates reddi iussit, hic in extenso publico. SS. Pontifex pro stipe Petriana gratias agit.

„Segreteria Di Stato Di Sua Santita. No. 111939. Dal Vaticano, die 25 Maii 1932. Excme ac Revme Domine, Quam bene de religione nuper meriti sint boni istius Dioecesis fideles, cum, te quidem cum clero praeeunte, Petrianam stipem (Pengő 4000), per Apostolicum Nuntium miserunt, ex eo metiri licet, quod hoc munere auxilium tulerint Apostolicae Sedi, ut in tantis temporum necessitatibus fere infinita fidei et caritatis opera per universum terrarum orbem sustentare queat. Itaque Augustus Pontifex, libenti sane animo hoc amoris et obsequii officium accipiens, debitas grates agit cum tibi tum iis omnibus qui stipem dederunt vel collegerunt; atque amplissimam a Deo vobis precatus remunerationem, in auspicium caelestium donorum itemque ut paternae benevolentiae Suae pignus, Apostolicam Benedictionem tibi cunctoque gregi tuis curis credito peramanter impertit. Haec tibi renuntians, sensus existimationis maximae erga te meae profiteor, quibus sum et permanere gaudeo Excellentiae Tuae addictissimus E. Card. Pacelli."

2030
1932

Deo favente proximam visitationem canonicam in districtu Németbóly et Pécsvárad sequenti ordine instituam sacramentumque s. Confirmationis distribuam: Ordo Visitationis Canon. et S. Confirmationis.

12.	Septembris	1932.	Ráctőttős	20.	Septembris	1932.	Hosszuhetény
13.	„	„	Németbóly	21.	„	„	Hird
14.	„	„	Szajk	22.	„	„	Pécsvárad
15.	„	„	Versend	23.	„	„	Püspöknádasd
16.	„	„	Olasz	24.	„	„	Lovászhetény
17.	„	„	Rácpetre	25.	„	„	Püspökszent-erzsébet
18.	„	„	Vókány				
19.	„	„	Egerág	26.	„	„	Berkesd.

2031
1932

Examina prosynodalia et neosacerdotum.

Statuto in litt. circul. sub. nro. 1652/1925. edito conformiter examina prosynodalia anno currenti 6. et 7., examina vero neopresbyterorum diebus 9. et 10. Septembris in aedibus Seminarii iuxta ordinem praescriptum servabuntur. Omnes igitur ad examina dicta obligatos hisce provoco, ut semet Officio dioecesano tempestive insinuent adnotando, an ex materia integra, an vero ex parte, prout sub nro 4652/1909. in litt. circ. concessum est, examen prosynodale subire velint.

2032
1932

Ordinatio.

Die 19. Junii a. c. in Cathedrali Ecclesia Nostra Quinque-Ecclesiensi per impositionem manuum mearum ad sacrum Presbyteratus ordinem promoti sunt sequentes Diaconi Dioecesani: *Joannes Ágoston*, *Joannes Bencze*, *Franciscus Hemrich*, *Paulus Juhász*, *Valentinus Kolbert*, *Paulus Kosztolányi*, *Colomannus Kovács*, *Ludovicus Oszkay*, *Andreas Szeitz*, *Josephus Szinger*, *Ladislaus Ventura*, *Josephus Vesztergombi*, *Carolus Wagner*, et cum illis e Societate Jesu *Velimirus Reisz*.

2033
1932

Personalia.

Josephus Kristóf parochus in Felsőmindszent, sacerdos jubilaris nominatus est vicearchidiaconus titularis.

Josephus Balog parochus in Mözs nominatus et investitus est in Püspökpuszta; *Josephus Hortobágyi* administrator Püspökpuszta-ensis inter sacerdotes pensionatos ad interim susceptus est.

Joannes Scharfenberger insp. schol. distr. Völgységensis et parochus Závodensis nominatus est parochus in Véménd. *Josephus Wolf*, coop. in Nagynyárád factus est admin. int. in Závod.

Ferdinandus Szijártó cooperator in Mözs factus est administrator ibidem.

Cooperatores translati sunt: *Ernestus Belázy* e Hőgyész ad Gödre, *Josephus Bencze* e Mozsgó, resp. Köblény ad Kővágószöllős, *Alexander Bor* e Dunaföldvár ad Szabadszentkirály, *Aemilius Bucz* e Rácpetre ad Hőgyész, *Petrus Feuerbach* e Püspöklak ad Rácpetre, *Casparus Fröschl* e Gödre ad Püspökszenterzsébet, *Ludovicus Kondits* e Pincehely ad Dunaföldvár civ. int, *Ladislaus Németh* e Berkesd ad Dunaföldvár civ. int., *Carolus Szvetics* e Villány ad Quinque-Ecclesias Eccl. Cath., *Josephus Taksonyi* e Bölcske ad Pincehely, *Josephus Weissenburger* e Máriakéménd ad Püspöklak. *Ludovicus Simon* coop. in Szabadszentkirály valetudinis curandae causa a munere ad int. relevatus est.

Neomystae dispositi sunt qua cooperatores: *Joannes Ágoston* in Bölcske, *Joannes Bencze* in Kocsola, *Franciscus Hemrich* in Apar, *Paulus Juhász* in Berkesd, *Valentinus Kolbert* in Máriakéménd, *Colomannus Kovács* in Abaliget, *Ludovicus Oszkay* in Nagynyárád, *Andreas Szeitz* in Püspöknádasd, *Josephus Szinger* in Somberek, *Ladislaus Ventura* in Bükkösd, *Josephus Vesztergombi* in Bakóca, *Carolus Wagner* in Villány.

2034
1932

Concursus pro parochiis Mözs et Závod.

Beneficia parochialia *Mözs* et *Závod* ob translationem proprii pastoris vacantia, patronatui Fundi Studiorum resp. Fundationalis Dominii Alexandri e Com. Apponyi obnoxia, praesentibus usque 1-um Septembris a. c. concursui exponimus. Sacerdotes dioecesis, secus idonei et in examine prosynodali approbati, dictas parochias obtinere anhelantes, velint suos recursus Excmo Domino Ministro cultus et publicae institutionis inscribendos, legali tymbro provisos, infra terminum Ordinariatui submittere.

2035
1932

Novi alumni Seminarii.

In concursu die 1. Julii a. c. habito sequentes admissi sunt in Seminarium nostrum alumni: *Ernestus Csertán, Ladislaus Fábián, Geysa Kovács, Josephus Müller, Julius Rathman, Gallus Reinhold, Stephanus Vörös* pro I. a. Theol., *Paulus Hérincs, Josephus Káptalan* pro II. a. theol. Pro VI. cl. gymn. *Franciscus Szitár;* pro V. cl. gymn.: *Georgius Elm, Michael Ferkov, Franciscus Göller, Martinus Lencz, Michael Lorinusz, Andreas Róth, Josephus Rumszauer, Mathias Ziener.*

2036
1932

Építkezési- és kölcsönügyletek szabályozása

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak hozzám intézett 527/1932. I. ü. o. sz átiratából is arról szereztem tudomást, hogy az országban egyes egyházközségek kellő anyagi fedezet nélkül kockázatos kölcsönügyletek, vérmes pénzügyi tervezetek alapján nagyon sokszor egyházhatósági előzetes engedély kikérése nélkül oly templomi, plébániai, iskolai, kulturházi vagy egyéb épitkezéseket, tatarozásokat foganatosítottak, melyeknek költségeit később viselni nem tudták. Az épitkezési vállalkozók bizva az egyházközség egyházi jellegében, saját pénzükből előlegezték az épitési költségeket, sokszor súlyos feltételü kölcsönöket vettek fel abban a reményben, hogy az épitkezés befejeztével pénzüket az egyházközségektől megkapják. Az egyházközségek igen sok ilyen esetben fizetésképtelenséget jelentettek be és sokszor a legcsekélyebb készséget sem árulták el az ekként szár-

mazott adóságok rendezésére, miáltal az épitkezési vállalkozókat a legsúlyosabb pénzügyi válságba, sőt anyagi tönk szélére taszították.

Minthogy a kellő fedezet és óvatosság nélkül elrendelt s meg nem fizetett épitkezésekből kifolyólag nemcsak anyagi kár származik a jóhiszemü épitési vállalkozókra, hanem nagy erkölcsi kár az egyházközségi intézményre s magára az egyházra is, ezért utasítom a főhatóságom alá tartozó mindazon egyházközségeket, amelyek talán a fentiekben vázolt épitkezések költségeivel a vállalkozóknak tartoznak, hogy adósságaikat akár az egyházközségi adók lekötésével, akár adománygyüjtéssel, akár kölcsön felvételével, akár egyéb alkalmas módon rendezzék.

A jövőre nézve pedig felhívom a főhatóságom alá tartozó összes egyházközségeket, hogy minden új épitkezési ügynél fokozott óvatosságot tanusítsanak, semmiféle épitkezést előzetes egyházhatósági engedély és kellő fedezet nélkül ne kezdeményezzenek és általában tartózkodjanak oly ügyletkötésektől, melyekre kellő fedezet előre biztosítva nincs. Mivel pedig több esetben az esetleges jelzálogkölcsön telekkönyvi bejegyzése simábban lebonyolítható, ha fel tudják mutatni a vallás-és közoktatásügyi miniszter hozzájárulását is, tanácsos ezt is az egyházhatóság utján kikérni.

2037
1932

Jótékonycélú vásárok engedélyezésének feltételei.

Tudomásvétel céljából közlöm tiszt. papságommal a vall. és közokt. miniszter úrnak alábbi átiratát.

„A m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr f. évi junius 20-án 133.511/XI. 1932. szám alatt kelt átiratában arról értesít, hogy a jótékonycélu vásárokat, minthogy azok engedélyezésének semmiféle törvényes alapja nincs, módjában volna betiltani. Felmerült azonban több oldalról az a kivánság, hogy a jelenlegi gazdasági válság idején fokozott mértékben igénybe vett s rossz anyagi helyzetben lévő jótékonycélú egyesületekre valamint az egyházakra való tekintettel a jótékonycélú vásárok betiltásának végső eszközéhez ne nyuljon. Ennek folytán a nevezett miniszter úr a jótékonycélú vásárok teljes betiltásától hajlandó eltekinteni, azonban ezeket a kereskedelem és ipar mai válságos helyzetében feltétlenül szükebb keretek közé kell szoritani és különösen elejét kell venni annak, hogy ezeknek a jótékonycélú vásároknak rendezői a reklámnak a rendes üzleti életben meg nem engedett eszközeivel és széleskörü társadalmi propagandával éljenek s ezek utján különösen a kereskedelemre nézve fontos ünnepek előtti időkben a vásárlók nagy tömegeit vonják el a kereskedelemtől és ipartól. A kereskedelemügyi miniszter fenti megkeresése alapján van szerencsém tisztelettel felkérni Méltóságodat, méltóztassék a joghatósága alá tartozó plébániákat, egyházközségeket, egyesületeket

s egyéb intézményeket utasítani arra, hogy a jövőben jótékonycélu vásárokat csak a legszükebb keretek között rendezzenek. Azok sikerének előmozdítása érdekében minden nyilvános propagandától és reklámtól tartózkodjanak, a vásárokon csak a tagjaik által készitett vagy felajánlott tárgyakat árusitsák és egyszersmind arról is gondoskodjanak, hogy vásáraikon csak tagjaik és az ezek által meghívott vendégek vegyenek részt. Amennyiben ily irányu figyelmeztetéssel a jótékonycélú vásárokat nem sikerülne megfelelő keretek közé szoritani, a kereskedelemügyi miniszter úr kénytelen volna a kereskedelem és ipar érdekében az ilyen vásárok tartását teljesen betiltani. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. — Budapest, 1932. évi julius hó 4-én. Dr. Karafiáth Jenő s. k. A kiadvány hiteléül: Szabó Gyula s. k. osztályiroda-kezelő. P. H.

2038
1932

A beiratási dijak fele Katolikus Tanitói Internátusok Alapja cimen küldendő be.

Hosszabb tárgyalások megnyugtató eredményeképpen megjelent a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 63888/1932. VIII. F. számú rendelete, amelynek értelmében a katolikus iskolák részéről beszedett és beküldött összegeken Katolikus Tanítói Internátusok Alapja címen alap létesül s ezen alapból katolikus tanítóságunk közül azoknak gyermekei, akik tanyán és faluhelyeken laknak, ahol tehát gyermekeik részére középfokú iskoláztatásra, vagy egyetemi kiképzésre helyi lehetőség nem nyílik, internátusi nevelés és középfokú, illetve egyetemi taníttatás lesz biztosítható. Amidőn a püspökkari beleegyezéssel kiadott rendeletre a fönnhatóságom alatt álló elemi iskolák igazgatóságának figyelmét felhívom (megjelent a Néptanítók Lapjának 1932. július 15.-i 14. számában) kötelezem őket, hogy ezentúl az alaprendeletek által előírt és minden beiratkozott tanuló után beszedett elemi népiskolai beiratási összegnek felét, a beiratásokat követő 8 napon belül a Katolikus Tanítói Internátusok Alapja postatakarékpénztári csekkszámláján 65.395 számon hiány nélkül küldjék be. A fölküldött összegekről az iskola igazgatósága iskolaszéki elnök útján köteles lesz minden év szeptember végeig jelentést küldeni a Pécsegyházmegyei Főtanfelügyelőséghez.

2039
1932

Házasságkötéshez szükséges külföldi anyakönyvi kivonat megszerzése.

A polgári kötéshez szükséges külföldi anyakönyvi kivonat megszerzése a legtöbb esetben annyira körülményes, hogy néha a feleknek hónapokig kell várniok, mig azt kézhez kapják.

Mivel házassági és egyéb ügyekben ismételten fordultak a hívek lelkészeikhez azzal a kéréssel, hogy anyakönyvi kivonataik megszerzésében

legyenek segítségükre, itt közlöm tiszt. papságommal, hogy a m. kir. igazságügyminiszter úr - figyelemmel a fentemlített nehézségeknek újabban tapasztalt és különösen a fizetési eszközök forgalmának korlátozására vonatkozó rendelkezések következtében beállott lényeges fokozódására, - akként intézkedett a házassági ügyek elintézésével foglalkozó magánjogi ügyosztályánál, „hogy a jövőben olyan esetben, amelyben a trianoni szerződéssel utódállamhoz átcsatolt területeken az állami anyakönyvvezetés életbelépése (1895. évi október hó 1. napja) után született házasuló nem állami, hanem felekezeti születési anyakönyvi kivonatát (keresztelési bizonyítványát) mutatja be, azt a házasuló születési adatainak megállapításánál fogadja el, annak vizsgálata nélkül, hogy a házasuló az adott körülmények között képes-e állami születési anyakönyvi kivonatát megszerezni, - hacsak az adott eset körülményeinél fogva a házasuló felekezeti születési anyakönyvi kivonatában foglalt adatoknak hitelt érdemlő volta tekintetében alapos aggály nincsen."

Egyben ugyancsak a m. kir. igazságügyminiszter úr felkérte a belügyminiszter urat is, hogy a főfelügyeleti hatósága alá tartozó állami anyakönyvvezetőknek és anyakönyvi felügyelő hatóságoknak körrendeletben hasonló értelmű utasítást adni szíveskedjék.

2040/1932

Katolikus tanonc-internátus Budapesten.

Olyan iparostanoncok számára, akiknek a szülei a vidéken laknak, vagy már el is haltak, Budapesten Katolikus Tanonc-Internátus alakult, amelyben 1920. óta a Kalazantinusok kongregációja (Congregatio pro Operariis christianis a S. Josepho Calasanctio) az iparos- és kereskedő tanulókat testi-lelki gondozásban részesíti.

Az internátusba felvételt nyerhetnek 14—15 éves katolikus vallású, egészséges jómagaviseletü iparos- vagy kereskedőtanulók, akik az intézet házirendjéhez alkalmazkodni tudnak.

Szállás- és élelmezésért fizetendő heti 12 P. A fiuk mesterei a tartásdíj egy részét, egyes szakmákban pedig némelykor annak teljes összegét szokták megfizetni.

További felvilágosítást (válaszbélyeggel ellátott kérdésre) szivesen ad az intézet igazgatósága. (II. Toldy Ferenc-u. 30.)

Az *Oratorium* a künnlakó tanoncok vasár- és ünnepnapi találkozóhelye, ahol ők díjalanul szórakozhatnak és vallási kötelességeiknek eleget tehetnek.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 22. Julii, a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA R. T. PÉCS

1932.

VII.

2691
1932

Visitatio SSmi Sacramenti novis indulgentiis ditatur.

PIUS PP. XI. Ad perpetuam rei memoriam. Litteris Nostris „Caritate Christi“ nuperrime editis christifideles omnes ad scelerum hominum expiandorum studium peculiaribus piis exercitiis die Divini Cordis sacra peragendis, circum altaria provolutos Redemptorem nostrum Jesum Christum sub Sacramenti velis delitescentem venerantes, instantissime excitavimus. Iure meritoque propterea, Conventus Eucharistici internationalis, qui Dublinensi in civitate proxime celebrabitur, occasionem nacti, ut christifideles, expiabilibus huiusmodi piaculis omne suum studium devotionemque conferant in illud Cor Sacratissimum, a quo magnum Eucharistiae Sacramentum manavit, indulgentias quas rec. mem. Decessor Noster Pius Pp. IX, suis sub anulo Piscatoris Litteris, die XV. mensis septembris a. MDCCCLXXVI christifidelibus Augustum Sacramentum devote visitantibus largitus est: Nos, pro benignitate Nostra, nunc ampliandas censemus. Conlatis igitur consiliis cum dilecto filio Nostro Laurentio titulo Sancti Pancratii presbytero Cardinali Lauri, Sanctae Romanae Ecclesiae Poenitentiario Maiore, quem Nostrum etiam mittimus Legatum ad eundem Dublinensem Conventum, praesentium Apostolicarum Litterarum tenore, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Eius apostolorum Petri ac Pauli auctoritate confisi, *omnibus et singulis* utriusque sexus *christifidelibus, corde saltem contritis, quoties* ipsi ubique terrarum *Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum devote visitaverint ac quinque Pater, Ave et Gloria recitaverint, addita quoque unius Pater, Ave et Gloria ad mentem Nostram* sive Summi Pontificis pro tempore existentis *recitatione, decem annos de iniunctis* eis, seu alias quomodolibet *debitis poenitentiis, in forma Ecclesiae consueta, relaxamus*; *plenariam vero omnium peccatorum* suorum *indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino largimur, semel in hebdomada lucrandam, iisdem christifidelibus vere poenitentibus et confessis ac sacra Communione refectis, qui ipsam Augusti Sacramenti visitationem per integram hebdomadam peregerint, ibique, ut supra, oraverint.* Contrariis non obstantibus quibuslibet. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris die III. mensis Junii Sacratissimo Jesu Cordi sacro, anno MDCCCCXXXII, Pontificatus Nostri undecimo. E. Card. Pacelli, a Secretis Status.

2692
1932

Responsa ad proposita dubia.

Emi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

I. De Concursu Paroeciali.

D. An forma concursus, de qua in canone 459 § 4, servanda sit etiam in prima provisione novae erectae paroeciae.

R. Negative.

II. De Impedimento Publico Matrimonii.

D. An ad habendum impedimentum publicum, de quo in canone 1037, sufficiat ut publicum sit factum ex quo oritur impedimentum.

R. Affirmative.

III. De Separatione Coniugum.

D. I. An separatio coniugum ob causas, de quibus in canone 1131 § 1, forma administrativa decernenda sit.

II. An in causis separationis coniugum, de quibus in canone 1131 § 1, in secundo gradu eadem servenda sit forma ac in primo gradu.

R. Ad I. Affirmative, nisi ab Ordinario aliter statuatur ex officio vel ad instantiam partium. Ad II. Affirmative.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 25 mensis Junii anno 1932. *P. Card. Gasparri,* Praeses. L.†S. *I. Bruno,* Secretarius.

2693
1932

Examen prosynodale.

Diebus 6. et 7. Septembris a. c. examen prosynodale subierant et ad sexennium approbati sunt: *Franciscus Mihalecz, Andreas Pásztor, Paulus Varga.* Praemium Král-ianum *Francisco Mihalecz* adiudicatum est.

2694
1932

Concursus pro parochiis Bátaszék et Bár.

Beneficia parochialia *Bátaszék et Bár,* ob mortem, resp. ob rudedonationem proprii pastoris vacantia, patronatui Academiae R. Theresianae Vindobonensis, resp. Fundi Religionis obnoxia, praesentibus usque 1-um Novembris a. c. concursui exponimus. Sacerdotes dioecesis, secus idonei et in examine prosynodali approbati, dictas parochias obtinere anhelantes, velint suos recursus Excmo Domino Ministro cultus et publicae institutionis inscribendos, legali tymbro provisos, infra terminum Ordinariatui submittere.

2695
1932

Personalia.

Henricus Dobos parochus Bárensis inter sacerdotes pensionatos ad interim susceptus est.

Ferdinandus Thán catecheta in Paks nominatus est administrator ad interim in Bár.

Joannes Pulai cooperator in Szekszárd civ. int. factus est curatus in neoerecta curatia Őcsényensi.

Eleutherius Kalauz v. a. d. castrensis rudedonatus a munere cooperatoris in Tolna et a servitio dioecesano relevatus est.

Casparus Czár cooperator in Paks nominatus est catecheta ibidem.

Antonius Reil vicarius in Bár missus est ad Tolna ut cooperator, *Aemilius Petz* administrator in Véménd et *Georgius Talabér* subsidiarius in Nak missi sunt ut cooperatores ad Paks, *Georgius Jung* cooperator in Cikó nominatus est catecheta ad schol. elem. status Quinqe-Eccl. *Josephus Nyári* ex Ord. S. Pauli I. Er. reversus ad Nak qua subsidiarius missus est.

Cooperatores translati sunt: *Stephanus Szakály* e Tolna ad Dombóvár, *Petrus Magosföldi* e Felsőireg ad Tolna, *Julius Halász* e Hosszuhetény ad Felsőireg, *Josephus Patócs* e Decs ad Hosszuhetény, *Vincentius Hábel* e Dombóvár ad Szekszárd civ int., *Paulus Kovács* e Kurd ad Mecsekszabolcs, *Josephus Patacsi* e Mecsekszabolcs ad Pécsgyárváros, *Ferdinandus Varga* e Pécsgyárváros ad parochiam in Colonia Montana Qu.-Eccl., *Paulus Benkő* e Qu.-Eccl. in Colonia Montana ad Cikó, *Ludovicus Simon* valetudinis curandae causa a servitio ad interim relevatus missus est ut cooperator ad Gyulaj.

Neomystae dispositi sunt tamquam cooperatores: *Julius Harray* in Kurd et *Paulus Kosztolányi* in Rácmecske.

2696
1932.

A S. Congr. S. Officii dekrétuma a vegyes vallás akadályáról.

F. é. IV. számu körlevelemben közöltem a S. Congregatio S Officii ez évi január hó 14-én kelt és az egész világon mindenütt kötelező rendeletét, amelynek értelmében a vegyes vallás akadálya alól érvényes felmentés csak az esetben adható, ha a házasságra lépő felek a születendő gyermekek katolikus nevelését *államjogilag érvényes* reverzálissal biztosították.

Az egyes esetek elbirálása végett ezen pápai dekrétum végrehajtásaként a következőket rendelem:

I. Ha nem magyar honos kat. férfi egyházmegyém területén óhajt házasságot kötni nem katolikus nővel, legyen az akár magyar, akár külföldi állampolgár, a vegyes vallás akadálya alól kérelmezendő felmentéssel

kapcsolatos felterjesztésben pontosan megjelölendő a házasságot kötő felek állampolgársága és esetleges külföldi lakhelye. Ha a felek saját külföldi egyházi hatóságuk előtt esetleg már megadták az ott előirt biztosítékokat, az arról szóló okmány a felterjesztéshez csatolandó. Ha ilyen nincs, az itteni egyházi hatóság fogja a külföldi egyházi hatóságot a szükséghez képest a további teendők közlése végett megkeresni.

II. Ha magyar honos kat. férfi óhajt házasságot kötni Magyarország területén kivül akár magyar honos, akár külföldi katolikus nővel s az esketési engedély, vagy a szabad állapotot igazoló tanusitvány kiállítása végett akár maga a fél, akár a külföldi plébános vagy annak egyházi hatósága megkeresi bármelyik itteni plébánia-hivatalt, a megkeresés a felekre vonatkozó és rendelkezésre álló információk kiséretében felterjesztendő az egyházm. hatósághoz, mely magának tartja fenn az esketési engedély kiadását.

III. Ha magyar kat. nő köt házasságot külföldön akatolikus és nem magyar honos férfival, részére, ha valami különös akadály nincs, az esketési engedély az illetékes plébánia-hivatal részéről kiadható, mert az ilyen esetben a magyar állami törvények értelmében a polgári hatóság előtt nem lehet a gyermekek katholikus neveltetését biztosító szerződést megkötni.

IV. Ha külföldi kat. nő köt házasságot Magyarországon akatolikus magyar állampolgárral, a polgári reverzális az eddigi gyakorlat szerint megkövetelendő.

2697
1932

Gyermekek vallására vonatkozó megegyezés járásbiró előtt.

A gyermekek vallására vonatkozó megegyezés (reverzális) irásbafoglalására az 1894. évi XXXII. t. c. által a kir. közjegyző, a kir. járásbiró, a polgármester és a főszolgabiró vannak feljogosítva. Ennek ellenére az ó . . i járásbiróság az ottani közjegyző felszólalására csak olyankor volt hajlandó a megegyezést irásba foglalni, amikor a járásbiróság székhelyén lakó kir. közjegyző akadályozva van. Ezt az eljárást a törvénnyel ellenkezőnek találván, egyik megyéspüspök panasszal fordult az igazságügyminiszter úrhoz. Az igazságügyminiszter úr 12628/1932. I. M. VIII. sz. alatt hozta meg a vitatott kérdésben döntését, amelynek érdemi része igy szól: a járásbiró a megegyezés irásbafoglalásánál akkor is jogosítva van eljárni, ha a biróság székhelyén közjegyző van és a közjegyző akadályozva nincsen.

2698
1932

Uj misék és officiumok.

Szentséges Atyánk a Boldogságos Szűz Mária anyaságának ünnepére (október 11.), valamint Bellarmin Szent Róbert (május 13.) és Nagy

Szent Albertnek (nov. 15.) az Egyház doktorainak ünnepére új szent misét és officiumot rendelt el és elvégzését az egész Egyházban kötelezővé tette.

Az officiumokat és miseformulákat, valamint a Directorium változásokat egyházmegyém minden plébániájának és minden papjának megküldettem, a miseformulákat azzal, hogy a misekönyvekbe a megfelelő helyeken beragasztassanak.

A miseformulák ára gyanánt (á 24 f,) 72 f, az Officiumok ellenében pedig (á 36 f.) 1.08 P. az Egyházmegyei Takarékpénztár csekklapján „Miss. Off." jelzéssel f. évi október hó végéig beküldendő.

2699
1932

Papi lelkigyakorlatok.

Az idei szünidő folyamán tartott első közös lelkigyakorlaton velem együtt résztvettek: Bartinai Ferenc, Bok József, Csáky Benjamin, Diósy József, Dobos Henrik, Dréher Arnold, Fehér Ferenc, Fehérváry Ferenc, Fejes Károly, Gaál János, Gedeon Sándor, Geosits Lajos, dr. Gergye Győző, dr. Hajós György, Hantos Béla, dr. Hanuy Ferenc, Hardy Ernő, dr. Kelemen Andor, Kitlinger József, Kletzl Béla, Klimkovics József, vitéz Kun Lajos, Magyar István, Masson Lipót, vitéz Mándoky Sándor, Navracsics Ferenc, Németh Pál, Pásztor András, Petrovich Ede, Proksch Ferenc, Reinhardt György, Schunk Ferenc, Sperai János, Szentkirályi István, Szolga István, Varga Nándor, Vaszary Kálmán.

A második lelkigyakorlaton résztvettek: Badacsonyi Ádám, dr. Bencze László, Benkő Pál, Bucz Emil, Cséry Dezső, Curilović Ottó, Domosvay Lajos, Erdélyi Lajos, Faludi Ferenc, Fürész József, Gábor Pál, Graumann Imre, Hábel Vince, dr. Heckenberger Konrád, dr. Jakab Béla, Kanizsai Vendel, Kecskés Károly, dr. Piliván Mihály, Schmidt György, Szvetics Károly, Tihanyi János, Tillinger Ferenc, Trinn János, Waszner Ferenc.

2700
1932

A XXIII. Orsz. Kat. Nagygyülés.

A magyar katolikus társadalmi élet legnagyobb jelentőségü megnyilvánulásai minden kétséget kizáróan az Orsz. Kat. Nagygyülések, melyek a mostani szomoru időkben, midőn a lelkek emelésére, a kat. öntudat és szolidaritás erősitésére fokozottan szükség van, csak nyernek fontosságukban és emelkednek létjogosultságukban. Örömmel kell tehát üdvözölnünk az Orsz. Katolikus Szövetségnek, mint rendezőbizottságnak, szorgoskodását, mellyel az idei, XXIII. Orsz. Kat. Nagygyülést október 16-17-18. napjain Budapesten rendezni igyekszik. Felhivom tiszt. papjaimat, hogy a Nagygyülésen való részvételre buzdítsák hiveiket.

2701
1932

Egyházközségi képviselők számára lelkigyakorlatok a Manrézában.

Egyházközségi képviselőtestületi tagok számára a Manrézában lelkigyakorlatok rendezését vette tervébe a lelkigyakorlatos ház igazgatósága. Felhivom tiszt. plébániavezető papjaimat, kisérjék figyelemmel a tervezett lelkigyakorlatok idejét és ajánlják a képviselőtestületi tagoknak a részvételt e lelkigyakorlatokon.

2702
1931

Báthory István emlékezete.

Országos mozgalom indult meg Báthory István lengyel király szobrának felállitására születésének jövő évi négyszázéves fordulója alkalmából. Báthory István egyéni nagysága és a lengyel-magyar barátsági viszony ápolása egyaránt arra intenek, hogy ezt a mozgalmat támogassuk, amiért is felhivom rá tiszt. papságom és k. tanítóim figyelmét.

2703
1932

Az „Uj Nemzedék" ajánlása.

A Központi Sajtóvállalat igazgatósága a keresztény nemzeti eszmeknek minél szélesebb rétegekben való terjesztése és fenntartása céljából a 10 filléres *Uj Nemzedék* cimü politikai napilapjával nem csekély áldozattal új 4 filléres tipusu lapra tért át. Tekintettel arra, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok között óriási fontossága van az olcsó és jó szellemü sajtótermékeknek és hogy az Uj Nemzedék ezen ujabb formájában gazdag tartalmával a legolcsóbb magyar napilapnak mondható, nyomatékosan felhivom rá t. papjaim figyelmét azzal, hogy mindent kövessenek el ezen kiváló keresztény lapnak minél szélesebb körben való tömeges terjesztésére.

2704
1932

Irodalmi müvek ajánlása

1. A liturgikus könyvek tournai-i kiadója *Desclée et Cie* remek kiállitásban, magyar és latin szöveggel kiadta a teljes misekönyvet. Az imakönyv nagyságú, előkelő külsejü szép misekönyvet ajánljuk vallásilag müveltebb hiveink figyelmébe. Címe: *Misekönyv a Missale Romanum szerint.* Ára a kötések különbözősége szerint 8.50—18 pengő.

2. Az 1933. esztendőre tömeges terjesztésre is nagyon alkalmas naptár jelent meg *Páduai Sz. Antal missziós naptára* címen. A szép kiállitásu és gazdag tartalmú tanulságos naptár csak 60 f-be kerül, de nagyobb számu megrendelésnél még 10—20 %-os kedvezményt is nyujt a kiadó: Ferences Missziók Ügyvivősége Budapest, II., Margit-körut 23.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 24. Septembris, a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1932.

VIII.

Tisztelendő Testvéreim! Kedves Hiveim!

3144
1932

Kat. káritász-akció folytatására felhivás.

Novemberben, a tél küszöbéről intézem Hozzátok szavaimat. November havában, Boromei Sz. Károly, Sz. Márton püspök, Sz. Josafat és Sz. Erzsébet havában, kik mindannyian a keresztény felebaráti szeretet tündöklő példaképei. Példájuk vonzó és lelkesítő, egyben intő és figyelmeztető is. Amint ők nem tévesztették el lelki szemeik elől soha az isteni Mester példaadását, ugy nekünk is azon kell lennünk, hogy példaadása követőinek példaadásával együtt előttünk legyen mindenkor, de különösen napjainkban. Tudjátok, hogy az inség és a nyomoruság már szinte tetőfokára hágott, amiért is eltekintek annak leirásától. Mégis emlékezetetekbe kell hoznom, hogy az inséget és nyomoruságot főképen a tél teszi elviselhetetlenné, ha a felebaráti szeretet nem enyhíti. A tél küszöbén állunk. Az a kevés munkaalkalom, mely tavasszal, nyáron és ősszel mégis itt-ott kinálkozik, most lassan elfogy. A két keze munkája után élő ember most minden kereset nélkül szűkölködik. Legyen gondunk rájuk, mint ahogyan volt gondjuk a szegényekre, betegekre, hajléktalanokra, ruhátlanokra dicső szentjeinknek. Tudom, hogy Ti magatok is, Tisztelendő Testvéreim, sokan és sokat nélkülöztök; tudom, hogy jobbmódu hiveim közül is nagyon sokan csak a legmesszebbmenő takarékossággal képesek megküzdeni az élet bajaival, de tudom azt is, hogy akik hetenkint imádkozzák Sz. Pál szavait: *„Hordozzátok egymásnak terhét és igy teljesiteni fogjátok Krisztus törvényeit“* (Galat. 6, 2.) nem szorulnak külön biztatásra és, hogy hiveim érzik azt, miről a Szentirásban szó van: *„Az atyafiak segitségül vannak a nyomoruság idején, de azoknál inkább megszabadit az irgalmasság“*, melyet más iránt mutatnak s mely nekünk Isten segitségét megszerzi. (Eccli. 40. 24.). Akármilyen szegényekké leszünk mi magunk, tapasztalni fogjuk, hogy mindig lesznek még szegényebbek, kiken mi is segíteni tudunk egyben-másban. Hiszem, az a nagyszerü lendület, mely városi szervezeteink inségenyhítő akcióját jellemzi, magával ragadja az egyház-

megyém többi egyházközségeiben munkálkodó szervezeteket is és a jó Isten segítségével hathatós módon éreztetjük majd segélyre szoruló felebarátainkkal, hogy testvéri kéz nyujtja mindazt, amit nélkülözni tudunk. Ne hagyjuk el egymást! A jó sziv közelsége mindig vigasztalólag és bátorítólag hat. Nekünk magyaroknak erre most nagy szükségünk van.

Krisztus kegyelme legyen velünk.

Elrendelem:

1. Minden egyházközség tartsa nyilván területén lakó segélyre szoruló felebarátainkat.

2. Gondoskodjék arról, hogy szociális, hitbuzgalmi és egyéb szervei révén a maga tehetsége és módja szerint a szegények segítségére legyen.

3. Legyen gondja az egyházközség vezetőségének arra, hogy mindez rendszeresen történjék és erről a téli inségakció megszüntével — május hó 15-ig — az egyházmegyei Karitász-Központ számára az egyházmegyei hatóság révén jelentést adjon.

4. Végül támogassák tiszt. papjaim és k. hiveim a hatóságilag szervezett inségenyhítő akciókat is és az ilyen mozgalmakban vegyenek minél tevékenyebb részt. A szociális bajokat mai elterjedettségükben a krisztusi szeretet az állami, egyházi és társadalmi erők összefogó munkájával fogja sikerrel leküzdeni.

3145
1932

Obitus confratrum.

Insolita tristitia cor Nostrum replevit, totamque pervulsit nostram Dioecesim, cum 7-o Augusti a. c. *Carolus Hradek*, praepositus tit. S. Emerici de Től, camer. SS., parochus in Bátaszék anno aetatis suae 68-o, post gravem et longam, at cum mirabili animi serenitate toleratam infirmitatem, sacramentis pie confortatus in Domino obdormivit. A. 1864. natus, a. 1887. sacerdotio initiatur. A. 1895. spiritualis semin. minoris factus, ab. a. 1901. in Kurd, ab. a. 1917. parochus in Bátaszék nominatus est. Homo erat ingenuus, benignus et valde amabilis, quibsu virtutibus facile animos sibi devinxit.

Intimo paterni cordis Nostri dolore referimus optimum iuvenem *Julium Balassa*, cooperatorem Magyarkesziensem post brevem infirmitatem sacramentis refectum die 2. Novembris a. c. pie obiisse aetatis suae a. 26. In tertio presbyteratus sui anno — dilectus Deo et hominibus — hanc vallem lacrimarum reliquit.

Dum igitur decessum ipsorum grandi moestitia omnibus nuntio, indulgentiarum Dominum, quaeso, exoremus, ut animas denatorum confratrum in coelesti sede gloriosas quo citius exultare clementer concedat. Praeter tria sacra pro refrigerio eorum offerenda fervidis precibus ven. cleri animas eorum enixe commendo. R. i. p.

3146
1932.

Concursus pro beneficio parochiali Himesháza.

Pro beneficio vacanti parochiali Himesháza iuri patronatus Mei Episcopalis obnoxio concursum publicum usque 31-am Decembris a. c. indico. Competentes in examine prosynodali approbatos secusque idoneos praesentibus invio, ut recursus suos Mihi inscriptos intra terminum praefixum Officio Meo dioecesano exhibeant.

3147
1932

Personalia.

Parochi nominati et investiti sunt: *Dr. Petrus Kővágó* canonicus ad hon., ass. consist., em. v. a. d., parochus Himesháza-ensis pro Bátaszék, *Antonius Berta* prof. relig. penes realgymn. in Szekszárd pro Mözs.

Ferdinandus Szijártó administrator ad. int. in Mözs nominatus est prof. relig. penes realgymn. stat. et schol. sup. commerc. in Szekszárd.

Colomannus Kovács sen. cooperator in Rácpetre missus est ad Závod tamquam administrator interim.

Josephus Franz et *Mathias Kriszt* cooperatores in Himesháza facti sunt administratores ibidem.

Josephus Wolf administrator ad int. in Závod missus est ut cooperator ad Mozsgó.

Cooperatores translati:

Ernestus Ollop e Mágocs ad Tolna, *Antonius Reil* e Tolna ad Mágocs, *Franciscus Baum* e Dunaszekcső ad Bogdása, *Tiburtius Leimeter* e Bogdása ad Nagynyárád, *Ludovicus Oszkay* e Nagynyárád ad Dunaszekcső, *Joannes Bencze* e Kocsola ad Bölcske, *Ludovicus Simon* e Gyulaj ad Magyarkeszi, *Ladislaus Ventura* e Bükkösd ad Rácpetre, *Joannes Ágoston* e Bölcske ad Bükkösd.

3148
1932

Helyesbítés.

A f. évi VII. számu körlevéli közlés (A S. Congregatio S. Officii dekrétuma a vegyes vallás akadályáról) II. pontjának második sorába értelemzavaró sajtóhiba csuszott be; ekként helyesbítendő „területén kivül akár magyar honos, akár külföldi *nem* katolikus nővel“ stb.

3149
1932

Templomi felszerelés elfogadásához adományozás esetében is előzetes engedély kérendő.

Kellemetlenségek elkerülése céljából ismét nyomatékosan felhivom a plébániák vezetőit és a templomok igazgatóit, hogy a jövőben a templomi felszerelési tárgyak beszerzésénél, vagy változtatásánál szigoruan tartsák magukat 2259/1931. körl. sz rendelkezésemhez, amelynek értelmében minden templomi beszerzéshez vagy a felszerelési tárgyakban való bármilyen változtatáshoz *előzetes* egyházhatósági engedélyt kell kérni.

Vonatkozik ez a rendelkezés arra az esetre is, ha a beszerzés vagy változtatás a hivek adományából eszközöltetik. Az engedély mindig akkor kérelmezendő, mikor a tárgy még nincs megrendelve, mert a meglepetések és az egyházmegyei hatóságnak befejezett tények elé való állítása még a kegyes adakozás szinében sem lehet mód az érvényes rendelkezések megkerülésére és az egyéni izlések érvényesítésére.

Jelen rendelkezésem be nem tartásából származó károkért ezentul a plébániavezetőket és templomigazgatókat saját személyükben teszem felelőssé. Azért ismételten figyelmeztetni kell a hiveket is, hogy adakozás esetén mindig előzetesen kérjék ki a plébános véleményét, mert különben könnyen megeshetik, hogy az általuk felajánlott templomi ajándéktárgyat nem lehet elfogadni.

3150
1932

Egyházi szerek adományozása az épülő nagydorogi templomnak.

A kajdacsi plébániához tartozó Nagydorog fiókközség kat. hiveinek régi vágya teljesül az uj templom felépítésével.

A hivek teljes szegénysége azonban lehetetlenné teszi a templomnak még a legszükségesebb dolgokkal való felszerelését is. Ennek kapcsán szivesen megengedem, hogy ott, ahol templomi felszerelésekben felesleg mutatkozik, azt a plébániavezetők a nagydorogi templomnak ajándékozhassák a kajdacsi plébániahivatal utján.

3151
1932

Irodalmi müvek ajánlása.

1. *Dr. Ocskó Lajos*, kegyesrendi theol. tanár„ *A Mélységek lelkülete*“ c. az alázatosságról irt nagyon kedves, a magyar aszkétikus irodalom gazdagodását is jelentő művet. Ára a szerzőnél megrendelve (Kiskundorozsma, Csongrád m.) 4 P és a portóköltség.

Megjelent *Dr. Csizmadia József A.* ny. plébános által összegyüjtött és kiadott — az 1931. évi VII. körlevélben ajánlott — *Példatár* II. kötete. 1 P 60 f beküldése ellenében portómentesen küldi a szerző (Nyergesujfalu, Esztergom vm).

Datum Quinque-Ecclesiis, 15. Novembris a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1932.

IX.

3523
1932.

Die 4. Decembris i. e. Dominica II. Adventus ad S. Subdiaconatus Ordinem Deo adiuvante promovimus *Franciscum Balogh, Stephanum Bátai, Ladislaum Bözinger, Joannem Gyalokay, Eugenium Hegedüs, Colomannum Horényi, Stephanum Lukács, Stephanum Miklósi, Josephum Müller, Edmundum Oberritter, Leopoldum Tandlmayer,* theologos V. a. Semin. nostri *et Gustavum Ováry ex Ord. Fr. Miser.* Ad ordines vero minores acolythatus et exorcistatus promoti sunt *Georgius Gerlach, Joannes Fodor, Georgius Sarlós, Colomannus Sárán, Stephanus Seiler, Georgius Szücs;* ad ostiariatum et lectoratum *Josephus Albert, Ernestus Baranyai, Alexander Frahm, Stephanus Gyuk, Ignatius Lehr, Adalbertus Nagy, Alexander Nagy, Ludovicus Reisz, Joannes Scheich, Adamus Schindler, Adamus Staub, Emericus Vattamány.* Prima tonsura initiati sunt septem alumni. Ordinatio.

3524
1932.

A beérkezett Karitász jelentésekből jóleső örömmel láttam, hogy papságom megértve a mai idők követelményeit, majdnem mindenütt a nyomorenyhitő akció szolgálatába állott s a hatóságokkal karöltve igyekezett a rája bizott hívek anyagi bajain is segiteni. Bármennyire is elismerésre méltó ez a közreműködés, azonban feltétlenül szükségesnek tartom, hogy az Egyház karitativ müködése önállóan is minél belterjesebb legyen s ez kifelé is minél jobban kidomborodjék. Azért ezennel akként intézkedem, hogy minden plébánián megalakuljon a Katolikus Karitász. Minden plébánia templomban van Szent Antal persely — s ha nincs felállítandó — vagy más karitativ célt szolgáló persely s az ott egybegyülő összeg képezheti az anyagi alapját a Katolikus Karitásznak, amely felett a plébános rendelkezik. Elrendelem tehát, hogy minden plébánián a Szent Antal persely vagy egyéb ilyen célt szolgáló persely jövedelme teljes egészében a nyomor- Az egyházmegyei Karitász tárgyában rendelkezés.

enyhités céljaira legyen fordítva s remélem, hogy papjaim minden lehetőt elkövetnek, hogy a Katolikus Karitász keretében minél több adományt tudjanak hiveiknek juttatni.

Mivel a karitativ munkára elsősorban a nők kiválóan alkalmasak, azért nagyon óhajtanám, hogy ott, ahol már egy női vallásos egyesület (Rózsafüzér-társaság, Kongregáció, III. rend stb.) van, megalakuljon annak karitativ szakosztálya. A karitativ szakosztályok munkaprogrammjára s minden egyéb a Karitásszal egybefüggő kérdésre készséggel ad felvilágositást az egyházmegyei Szent Erzsébet Karitász Központ Pécs, Anna utca 5. szám.

Nagy örömmel venném, ha tiszt. papjaim konkrét javaslatokat juttatnának hozzám, hogy a Karitász terén falvakban, kisebb helyeken vagy nagyobb községekben minő mozgalmakkal lehetne az érdeklődést felkelteni s magát az akciót felvirágoztatni.

3525
1932

Uj lelkészi és segédlelkészi állások szervezése.

A m. kir. kultuszminiszter úrnak f. é. november 2-án 2163/1932.-I. ü. o. szám alatt kelt rendelkezése alapján értesitem tiszt. papjaimat, hogy kongrua-kiegészítésre szoruló lelkészi vagy s. lelkészi állások fedezet hiányában egyelőre nem szervezhetők. Ha pedig lelkipásztori szempontból halaszthatatlan indokok javasolnák ilyen állások szervezését, akkor a kongruakiegészités csak az esetben lesz engedélyezhető, ha helyi forrásból a lelkészi állás (2176 P) illetve s. lelkészi állás (700 P) részére a kongrua 80%-a biztosittatik, másszóval ilyen esetekben is csak a kongrua 20%-át meg nem haladó kiegészítés remélhető és engedélyezhető.

Ezzel kapcsolatosan a lelkészi és segédlelkészi jövedelemösszeirások kiigazítása a kongrua felemelése vagy korpótlék kiutalása céljából ezidőszerint fedezet hiányában szintén nem eszközölhető. A rendszerint felhozott indokok (gazd. viszonyok, gabonajárandóság, párbérváltság magas értékelése stb.) majdnem mindenütt fennforognak s igy az egész vonalon új összeirást lehetne elrendelni, de ennek csak akkor volna értelme, ha a kongruaalap lényegesen fokozni tudná a bevételeit, amire ezidőszerint nincsen kilátás. Oly összeirási kiigazításnak azonban, mely a kongrua vagy a korpótlék kiutalását nem befolyásolja, megfelelő indokolás mellett nincsen akadálya.

3526
1932

Alapitó levelek illetéke.

A joggyakorlat az alapitványozást ajándékozási jogügyletnek tekinti. Ebből kifolyólag az alapitólevelek okirati illetéke 2 P. helyett az 5100/1931

M. E. számu rendelet 3. és 4 §§-ai alapján a következő: Az első példányé 4 pengő, minden további példányé 1—1 pengő. Ha az alapitólevél több iv terjedelmü, akkor az első példány első ive 4 pengő, az első példánynak többi ive, valamint a második és többi példányok minden ive 1-1 pengő illeték alá esik. Ez az ivenkinti illeték azonban nem lehet nagyobb az első példány első ivére járó illetéknél. Az itt jelzett *okirati illetéken* kivül az alapitványok után még *vagyonátruházási illeték* is fizetendő, hacsak az alapitvány céljánál fogva nem illetékmentes. Az ajándékozási vagyonátruházási illeték jelenleg ingó után 12 %, ingatlan után 14.4 %. A vagyonátruházási illeték kiszabása végett a jóváhagyást követő 15 nap alatt az alapitólevél minden példánya bemutatandó az illetékes adóhivatalnak. Az alapitólevél egyes példányaira rávezetendő, hogy hányadik példány.

3527
1932

Rendelkezés a biztositási díjak késedelmes fizetése ügyében.

Miután az egyházmegyei megbizott ismételt jelentéséből és a Gazdák Biztosító Szövetkezetének panaszából arról győződtem meg, hogy egyes egyházközségek a biztositási díjak befizetésével késedelmesek, sőt a többszöri felszólitás után sem fizetnek, miáltal vagy annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy a díj be nem fizetése miatt tüzkár esetén semmiféle kártéritésben sem részesülnek, vagy pedig a Biztosító Szövetkezet a díjak beszedésére peres eljáráshoz kénytelen lévén folyamodni, jelentékeny perköltségekkel terhelik meg az adózó hiveket, a biztosítási díjak késedelmes befizetéséből származó eme bajokért az illető egyházközségek vezetőségét, világi- és egyházi elnökét, valamint gondnokát a saját személyükben is anyagilag felelőssé teszem. Egyuttal elrendelem azt, hogy e rendelkezésem a legközelebbi egyháztanácsgyülésen felolvastassék, továbbá azt, hogy a kerületi esperesek győződjenek meg arról, hogy melyik egyházközségnél mily biztosítási díjak nem lettek a f. év végéig befizetve s e rendelkezésemnek az érdekelt plébánosok eleget tettek-e. A jövőre vonatkozólag pedig elrendelem, hogy az évi esperesi jelentésben az egyes plébániákat illetően jelentés tétessék arról, hogy az egyházi épületek megfelelő értékkel tüzkár ellen biztositva vannak-e, az évi dij kifizettetett-e.

3528
1932

Gyermekmenhelyi kötelékbe tartozó gyermekek temetésénél stóladij nem szedhető.

Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm tiszt. papságommal, hogy a nm. püspöki kar f. évi őszi tanácskozmányán ujból elhatározta, hogy a gyermekmenhely kötelékébe tartozó elhunyt gyermekek temetésénél az egyházi szertartás végzéséért stóladij nem szedhető.

3529
1932

Oltár felállítása a gödöllői IV. világjamboreen.

A IV. cserkész-világtáborozás a jövő évben Gödöllőn fog megtartatni. A Jamboree parancsnoksága kellő sulyt kiván helyezni a lelki szempontokra is, ezért a táborozás helyén a szentmise fenségének és ezen világtalálkozó méreteinek megfelelő, ugyan cserkész egyszerüségü, de mégis impozáns tábori oltárt szándékozik felállitani a cserkészeket kedvelő katolikus közönség anyagi áldozatkészségéből. A vezetőség az anyagiak összegyüjtése céljából kérelemmel fog fordulni elsősorban azokra a helyekre, ahol a cserkészek megfordultak és ahol őket megkedvelték. A nemes célt és dicséretes törekvést tdő papjaimnak és k. hiveimnek jóindulatába ajánlom.

3530
1932

Boldog Mór imafüzet ajánlása.

A nyomasztó gazdasági helyzet arra inditotta a pécsi hitoktatókat, hogy a legszükségesebb imákból (szentmise és gyónás-, áldozási imádságok is) és a legismertebb énekekből (összesen 63) egy 48 oldal terjedelmü ima- és énekfüzetet adjanak ki, melyet olcsósága miatt még a legszegényebb tanulók is megszerezhetnek. A csinos kiállitásu, erős boritékkal ellátott füzetet, mely az egyházmegye első szentéletü püspökének Boldog Mórnak kultuszát is propagálja, a lelkészkedő papság és főleg a hitoktatók figyelmébe ajánlom az iskolákba való bevezetés céljából. Egy füzet ára 10 fillér. Kapható a pécs-belvárosi plébánián. Pécs, Inczédy Dénes utca 2/2.

3531
1932

Előfizetési felhivás Magyarország Helységnévtárának ujabb kiadására.

A M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal az 1926. év folyamán adta ki utoljára Magyarország helységnévtárát. A mü megjelenése óta beállott számos változás, valamint a legutóbbi népszámlálás utján nyert ujabb adatok mulhatatlanul szükségessé teszik ujabb kiadás közrebocsátását. Az új Helységnévtár a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal szerkesztésében az 1933. év tavaszán jelenik meg.

Az új kiadás az eddiginél nagyobb tartalmi bőségétől eltekintve három részre tagozódik; u. m. I. Általános rész, II. Betürendes rész, III. Az elszakitott területeken lévő községek jegyzéke.

A helységnévtár tartalmazni fogja még az ország területi beosztását feltüntető térképet.

Az új Helységnévtár kemény, egész vászonkötésben előfizetőknek 1933. évi január 31-ig — hivataloknak, hatóságoknak is — 8 pengőért, az előfizetési határidő lejárta után pedig 10 pengős bolti árért kerül áruba.

Datum Quinque-Ecclesiis, 24. Decembris a. 1932.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

XI. PIUS PÁPA APOSTOLI KÖRLEVELE

TISZTELENDŐ TESTVÉREIHEZ: AZ APOSTOLI SZENTSZÉKKEL BÉKÉBEN ÉS KÖZÖSSÉGBEN ÉLŐ PÁTRIÁRKÁKHOZ, PRIMÁSOKHOZ, ÉRSEKEKHEZ, PÜSPÖKÖKHÖZ ÉS EGYÉB RENDES JOGHATÓSÁGÚ FŐPAPOKHOZ,

AZ ÚR JÉZUS SZENTSÉGES SZIVÉNEK MEGKÉRLELÉSÉRŐL ÉS ENGESZTELÉSÉRŐL AZ EMBERISÉG MOSTANI NAGY NYOMORÚSÁGÁNAK IDEJÉN.

Tisztelendő Testvérek! Üdvöt és apostoli áldást. A krisztusi szeretet ösztönéből fölszólítottuk a katolikus Egyház fiait és az összes jóérzésű embereket a mult évi október hó 2-án kelt, «*Nova impendet*» kezdetű körlevelünkben a felebaráti szeretet és a jótékonyság keresztes hadjáratára, hogy a gazdasági válságból származó és az emberiséget mindenfelől szorongató nyomorúságon némileg enyhítsünk. Fölhívásunkat csodálatos és egyhangú lelkesedés, általános áldozatkészség és buzgóság követte. Ámde a bajok azóta mégis napról-napra növekedtek, a munkanélküliek száma majdnem mindenütt szaporodott. Mivel pedig a fölforgató elemek a bajokat saját pártcéljaikra kihasználják, a közrend folyton fokozódó veszedelemben forog s a polgári társadalmat komoly zavarok, sőt a teljes fölborulás is fenyegetik. Azért ugyanannak a krisztusi szeretetnek indítására ismét szólunk hozzátok — Tisztelendő Testvérek —, valamint híveitekhez és az egész világhoz azzal az intéssel, hogy az egyesített erők végső megfeszítésével igyekezzék mindenki az emberi társadalomra súlyosodó bajokkal, sőt a várható esetleg még szörnyűbb megpróbáltatásokkal minden rendelkezésre álló eszközzel szembeszállni.

Napjaink szomorú kórképe.

Ha figyelemmel kísérjük a földi nyomorúságok hosszú és keserves sorát, amelyek az eredeti bűn örökségeként az elbukott ember földi zarándoklásának útját szegélyezik, a vízözön óta alig találunk rá példát, hogy az emberiséget annyi és akkora csapások olyan súlyosan és általánosan sujtották volna, mint éppen mostanában. Mert még a legborzalmasabb nyomorúságok és csapások is, amelyeknek nyomai az egyes nemzetek történelméből és emlékéből soha ki nem törölhetők, csak hol ezt, hol amazt a népet érték. Most azonban az egész emberiséget fojtogatja a pénz drágasága és a gazdasági válság, mégpedig olyannyira, hogy minél inkább igyekszik magát kiszabadítani, annál jobban belebonyolódik a bajba. Már nincs egyetlen nemzet, állam, társadalom vagy család, amelyet a válság többé vagy kevésbbé, közvetlenül vagy közvetve nem szorongatna. Még azok a kevesek is, akik mérhetetlen vagyonuk mellett az emberiség sorsát tartják kezükben; azok a kevesek, akik csillapíthatatlan nyereségvágyukkal nagyrészt a bajok okozói voltak vagy most is azok, elsősorban csúfosan elmerülnek s sokaknak vagyonát magukkal rántják az enyészetbe. Megrendítő módon beigazolódik az egész világon, amit a Szentlélek Úristen az egyes bűnösökről mondott: «Aki mi által vétkezik, az által bűnhődik». (Bölcs. 11, 17.)

Amikor a jelenkor szörnyű nyomorúságán siránkozunk, önkéntelenül is az Úr Jézus szentséges Szívének szánakozó szeretetét érezzük át a Mi csekélységünk mértéke szerint s ezekre a szavakra fakadunk: «Szánom a sereget». (Márk 8, 2.)

A bajok gyökere.

Még hangosabban kell siránkoznunk a szülő ok felett, amelyből a jelenkor sötét nyomorúsága fakad. Minden időben igaznak bizonyult a Szentlélek Úristennek szent Pál apostol szavaival kifejezett mondása, hogy «minden bajnak gyökere a kapzsiság.» (I. Tim. 6, 10.) De különösen is beigazolódik manapság. Mert, ugyebár, a földi javaknak az a mohó vágya, amelyet a pogány költő

megvetőleg átkos aranyéhségnek nevezett, az a piszkos önzés, amely a magán és szociális érintkezésben gyakran az egyetlen mozgató erő, a legkülönfélébb nevek alatt és ezerféle alakban jelentkező kapzsiság a legfőbb oka annak, hogy az emberiség ebbe a végső sanyarúságba került, amelyet könnyes szemmel nézünk? Belőle sarjadt a kölcsönös bizalmatlanság, amely elsorvaszt minden jogi és gazdasági kapcsolatot az emberek közt; az irígység, amely a saját kárát látja mások javaiban; a rendetlen önszeretet, amely mindent a saját hasznára fordít és a saját érdekének alárendel, mások érdekét nemcsak figyelmen kívül hagyja, hanem egyenesen eltiporja; az igazságos jogrend fölforgatása és a javak helytelen elosztása, aminek folytán az államok javai kevesek kezében fölhalmozódnak, akik — mint a mult évben *Quadragesimo anno* körlevelünkben rámutattunk — a népek nagy kárára az egész világ gazdaságát kényök-kedvök szerint intézik.

Az önszeretet még a hazafiassággal is visszaél és a kellő mértéken túlhajtja a nemzeti érzést, amelyet a keresztény szeretet helyes rendje nemcsak nem kifogásol, hanem szabályozó erejével megszentel és hatályosabbá tesz. Ha a tulzó nemzeti elfogultság és fajszeretet a nemzetközi viszonylatokban érvényesülni kezd, akkor nincs többé olyan erkölcstelenség, amelyet mentegetni nem lehetne, mert amit általános fölfogás szerint magánemberek közt mindenki mint bűntényt ítélne meg, azt a hazafiasságra hivatkozva tisztességesnek és dícséretesnek tartják. Igy azután a felebaráti szeretet isteni törvénye helyébe, amely az összes népeket és nemzeteket kötelezi s ezeket a mennyei Atyának egyetlen családjaként foglalja össze, föltétlenül a mindenkire végzetes gyűlölet lép. Következőleg a közéletben lábbal tapossák azokat a szent törvényeket, amelyek a társadalmi együttélés és a kultúra haladásának szabályozói; a jognak és a hitelnek szilárd alapjait fölforgatják, amelyeken a közélet nyugszik; meghamisítják és megszüntetik az őseinktől ránk maradt általános emberi meggyőződést, hogy az államok virágzásának és biztonságának végső biztosítékai a vallásosság és a törvénytisztelet.

A legnagyobb veszedelem.

Ami pedig minden bajok közt a legrettenesebb veszedelem, a társadalmi rend fölforgatói — a kommunisták, vagy akárhogyan nevezik magukat — a nagy erkölcsi zürzavarban a gazdasági bajokat még túlozzák és elszánt vakmerőséggel arra törekednek, hogy az emberiség nyakáról minden erkölcsi féket, az isteni és emberi törvények minden kötelékét lerázzák s azért egyenesen a vallás és az Isten ellen indítsanak irtó háborút. Az a céljuk, hogy az emberek lelkéből már a zsenge gyermekkortól a vallásos ismereteket és érzéseket gyökerestől kitépjék, mert jól tudják, hogy miután az isteni igazságot és törvényt az emberek lelkéből száműzték, nekik már minden lehetséges. Azért manapság olyasmit tapasztalunk, ami az emberiség történelme folyamán soha meg nem történt. Istentelen emberek a legvadabb gyülölettől fűtve a földkerekség minden népénél vakmerően kitűzik a harci zászlókat az Isten és minden vallás ellen.

Akadtak ugyan eddig is vallástalan és istentagadó emberek, de kevesen voltak — különleges egyéniségek — s istentelen nézeteiket részint nem merték nyiltan terjeszteni, részint nem is tartották a propagandát okosnak. Erre utal már a Zsoltáros is, mikor isteni sugalmazás alapján írja: «Mondá az esztelen szívében, nincs Isten». (Zsolt. 13, 1. és 52, 1.) Úgy állítja be az istentelent, mint aki az emberek sokaságában elvétve találkozik, a teremtő Istent tagadja ugyan, de bűnét szíve rejtekében őrzi. Azonban napjainkban ez a pusztító tévely már mélyen a tömegek közé furakodott, sőt még a népiskolákba is belopódzott s a színházakban nyiltan jelentkezik. Sőt, hogy ez a szörnyű eltévelyedés minél szélesebb körben elterjedjen, a hívei már a legmodernebb találmányokat is fölhasználják: a filmet, a grammofont és a rádiót. Saját nyomdáik és könyvkiadóvállalataik vannak, minden nyelven könyveket jelentetnek meg, nyilvános tüntető felvonulásokat rendeznek s az istentelenséget hirdető műveket nyilvános kiállításokban bemutatják. Politikai pártokat, gazdasági és katonai alakulatokat szerveznek. S a megszervezett ateizmus fáradhatatlanul dolgozik pokoli művén, agitál népgyűléseken, szemléltető előadásokon, minden eszközzel űzi a titkos és a nyílt propagandát minden néposztályban, minden rendelkezésre álló helyen. Mozgalmuknak súlyt adni törekednek saját egyetemeik tekintélyével és támogatásával. Lázas tevékenységgel hálózzák be a tapasztalatlanokat szervezeteikbe.

Amikor a leggonoszabb cél érdekében ezt a hihetetlen buzgóságot és szívósságot látjuk, aj-

kunkra tólul az Úr Jézusnak szomorú panasza: «E világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál». (Luk. 16, 8.)

Ördögi propaganda.

Az istentelenek mozgalmának alapítói és vezérei a mai gazdasági válságot kihasználják. Ördögi okoskodással az Istent és a vallást teszik felelőssé a nép előtt a nagy bajokért. Jézus Krisztusnak, a Megváltónak szent keresztjét, az alázatosság és szegénység jelvényét, a modern imperializmus jeleivel egysorba állítják, mintha a vallás szövetségese volna azoknak a sötét hatalmaknak, amelyek a sok bajt az emberiségre zúdították. S ezen a módon bizony végzetes sikerrel törnek a céljuk felé, hogy a kenyérharcot, a földtulajdonért, igazságos bérért, a tisztességes lakásért, az emberhez méltó létért folyó küzdelmet összekapcsolják az Isten ellen indított harcukkal. Az emberi jogos követeléseket és a legalacsonyabb ösztönöket egyaránt a leglelkiismeretlenebbül úgy használják ki, amint céljuknak a legjobban megfelel. Szerintük az örök isteni törvények ellentétben állnak az emberiség boldogulásával, holott annak éppen a létrehozó okai és a legbiztosabb megőrzői. S bizony az emberi erők még a legmodernebb technikai eszközökkel fölszerelve sem tudnak a mindenható Isten akaratával szemben új és állítólag jobb világrendet teremteni.

Végtelenül szomorú, hogy az emberek nagy tömegei mégis fölülnek ennek a mesének s az igazság fejreállításával azt hiszik, hogy a létért és a kultúráért küzdenek az Isten és a vallás ellen fenekedvén. A támadás nem egyedül a katolikus vallás ellen irányul, hanem az összes vallások ellen, amelyek az Istent, mint a látható világ teremtőjét és kormányzóját elismerik. S a titkos társaságok, amelyek természetüknél fogva az Isten és az Egyház ellenségei, akárhogyan hívják is őket, készségesen nyujtanak támogatást s még szítják azt az őrült gyűlölséget, amely egyetlen társadalmi osztálynak sem hozhat békét és boldogságot, hanem biztosan megássa az összes nemzeteknek a sírját.

Mikor az istentagadóknak ez a legújabb mozgalma a legveszedelmesebb emberi ösztönöket fölszabadítja, szemérmetlen nyiltsággal hirdeti, hogy a földön nem lesz béke és boldogság, míg a vallásnak utolsó nyomát is el nem taposták és annak utolsó képviselőjét meg nem ölték. Mintha bizony örökre elhallgattatni tudnók a mindenség csodálatos nagy hangversenyét is, amelyben a teremtmények hirdetik az Isten dicsőségét. (Zsolt. 18, 2.)

A védekezés szüksége.

Jól tudjuk — Tisztelendő Testvérek —, hogy mindezek a törekvések meghiúsulnak, mert az általa választott időben biztosan «fölkel az Isten és elszélednek az ő ellenségei». (Zsolt. 67, 2.) Tudjuk, hogy a pokol kapui erőt nem vesznek (Máté 16, 18.), hogy az isteni Üdvözítő a jövendölés szerint «megveri a földet az ő szája vesszejével és ajkai lehelletével megöli az istentelent (Iz. 11, 4.), s hogy az istentelen embereknek rettenetes lesz az órájuk, amelyben az élő Isten kezeibe esnek». (Zsid. 10, 31.)

S az Isten és az Egyház végső győzelmének törhetetlen reményét az Úr végtelen jóságának kegyelméből naponkint csak megerősíti bennünk megszámlálhatatlan lelkeknek nemes, vallásos buzgósága a világ minden részén és a társadalom minden osztályában. A Szentlélek Úristen hatalmas árama járja be most az egész világot s különösen az ifjúság lelkét ragadja a legmagasabb keresztény eszmények felé, fölemeli őket minden emberi tekintet fölé és a leghősiesebb áldozatokra képesíti. Az Isten lehellete érinti az összes lelkeket még akaratuk ellenére is, megrendíti őket bensejökben s belejök oltja a szomjúságot Isten után, még ha nem merik is bevallani ezt a szomjúságot. A Mi fölszólításunkat a világi emberekhez, amelyben őket a Katolikus Akció-hoz csatlakozásra és az apostoli papság munkájában részvételre meghívtuk, az egész világon számtalanon fogadták meg engedelmes és készséges lélekkel. S úgy a városokban, mint a falvakon folyton növekszik azoknak a száma, akik teljes erővel hirdetik a keresztény elveket s azok érvényesítését sürgetik még a közéletben is, szavaikat pedig megerősíteni igyekeznek szeplőtelenül tiszta életöknek példájával.

Mégis — Tisztelendő Testvérek — annyi gonoszságnak, a legszentebb hagyományok földúlásának, a halhatatlan lelkek pusztulásának, az isteni Fölség szörnyű megbántásának láttára nem bírjuk elfojtani keserű fájdalmunkat, nem tudunk hallgatni s apostoli szívünk minden erejével védelmére nem kelni az Isten eltaposott jogainak és az Istenre föltétlenül rászoruló emberi szív legszentebb érzelmeinek. Annál is inkább, mert az ördögtől meg-

szállott szervezetek bizony nemcsak szóval, hanem minden eszközzel igyekeznek istentelen céljukat minél előbb elérni. Jaj az emberiségnek, ha a teremtményeitől annyira meggyalázott Isten a maga igazságosságában szabad folyást enged ennek a pusztító áramlatnak s azt ostorul használja a világ megfenyítésére!

Istenért vagy Isten ellen.

Sürgősen szükséges — Tisztelendő Testvérek —, hogy fáradhatatlan munkával *védőfalat* teremtsünk *Izrael házáért* (Ez. 13, 5.) s minden erőnket és önmagunkat egységes és szoros frontba állítsuk az Isten és az emberi nem ellenségeinek gonosz csapataival szemben. Ebben a küzdelemben a legfontosabb kérdés körül dúl a harc, amelyből nagyobbat a szabadakaratú embernek nem lehet fölvetni: Istenért vagy Isten ellen? Íme, újból a kérdés, amelynek megválaszolása az egész emberiség sorsát eldönti. S a politikában és a gazdasági életben, az erkölcsi világban, a tudományban, művészetben, az államban, családban és a társadalomban, a Keleten és Nyugaton mindenütt ránk mered ez a kérdés, amely döntő jelentőségű a belőle folyó összes következményekre. Még a materialista világnézet hívei is, akik azt hitték, hogy az Isten létét végleg megcáfolták, újra és újra kénytelenek foglalkozni a kérdéssel az Isten felől, akit állítólag már a világból száműztek.

Ugyanazért az Úrban kérjük úgy az egyes embereket, mint az egyes nemzeteket, hogy amikor annyira fontos kérdésről van szó s az egész emberiség sorsát eldöntő elkeseredett harc folyik, felejtsék a piszkos önérdeket és mondjanak le a csúnya önzésről, amely a legélesebb elméket is eltompítja és a legnemesebb vállalkozásokat is megöli, hacsak némileg is kívül esnek az érdek szoros korlátain. Fogjanak össze valamennyien s ha szükséges, még súlyos áldozatoktól se riadjanak vissza, hogy önmagukat és az egész emberiséget megmentsék. Az egyetértésben és az összefogásban legelőször is a keresztények járjanak elül jó példával megemlékezvén az apostolok korszakának fényes példájáról, amikor «a hívők sokaságának szíve-lelke egy volt». (Ap. cs. 4, 32.) De működjenek közre mindazok, akik az Istent hiszik és őt szívből őszintén tisztelik, hogy az emberiségtől elhárítsák azt a szörnyű veszedelmet, amely mindenkit egyaránt fenyeget. Az istenhiten, mint minden társadalmi rendnek végső alapzatán nyugszik szükségképen minden emberi tekintély. Akik tehát nem akarják a rendnek teljes föloszlását és a törvények fölborulását, azoknak szorgosan meg kell akadályozniok, hogy a vallás ellenségei a nyiltan és nagy garral hirdetett céljukat el ne érjék.

Emberi munka és isteni segítség.

Tisztelendő Testvérek! Mi sem természetesebb, mint hogy az oltárokért folyó küzdelemben a rendelkezésünkre álló törvényes emberi fegyvereket is igénybe kell venni. Azért Mi XIII. Leó pápa dicső nyomdokain haladva *Quadragesimo anno* körlevelünkben a földi javak méltányosabb elosztásáért bátran síkraszállottunk s megjelöltük a módokat, ahogyan az egész emberi társadalom egészségét és életerejét hatályosan biztosíthatjuk, az egyes beteg tagoknak pedig a békét és a nyugalmat visszaadhatjuk. A tisztes földi jólétnek élénk megkívánását maga a Teremtő oltotta bele a halandó emberek szívébe. Tehát a keresztény erkölcsi törvény nemcsak jóindulatúlag nézte, hanem hathatósan ápolta is a jogos emberi törekvéseket, amelyek helyes úton keresték a több tudást és a mindennemű előhaladást.

Azonban a sátáni vallásgyűlölettel szemben, amely «a gonoszság titkára» emlékeztet, amint szent Pál apostol nevezi (II. Tessz. 2, 7.), nem elégségesek az emberi eszközök és erőkifejtések. Nem teljesítenők apostoli tisztünket — Tisztelendő Testvérek —, ha elmulasztanók az embereknek azokat a természetfölötti titokzatos forrásokat megjelölni, amelyekben a sötétség elszabadult hatalmasságainak megfékezésére alkalmas erők rejlenek. Mikor az Úr Jézus a színváltozás után a Tábor hegyéről leszállott és az ördögtől megszállott ifjút meggyógyította, az apostoloknak, akik a fiút az ördögtől megszabadítani nem tudták s alázatosan megkérdezték, «miért nem tudtuk mi az ördögöt kiűzni», azt a nevezetes feleletet adta: «Ez a fajta nem megy ki máskép, mint imádság és böjtölés által» (Máté 17, 20.) Ezt az isteni intelmet a mi korunk bajaira is alkalmaznunk kell, mert ezeket is csak imádság és böjtölés által űzhetjük el. Gyarló természetünk szűk korlátainak és a mindenek Alkotójától való teljes függésünk tudatában először is az imádság fegyveréhez folyamodjunk. Hitünk tanítja, mekkora az alázatos bizakodó és kitartó imádságnak a hatalma. A mindenható Isten egyet-

len más jócselekedetnek sem tett olyan bőségesen gazdag, általános és ünnepies ígéretet, mint az imádságnak. «Kérjetek és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap ; és aki keres, talál ; és a zörgetőnek kinyitnak.» (Máté 6, 7—8.) «Bizony, bizony mondom nektek : amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.» (Ján. 16, 23.)

Imádságot és vezeklést sürgető világszózat.

Vajjon lehet-e fönségesebb s Annak imádandó személyéhez méltóbb imádságunk, aki az egyetlen «közvetítő Isten és az emberek közt, az ember Jézus Krisztus» (I. Tim. 2, 5.), mint az a kérés, hogy az egy élő és igaz Istenben való hit el ne tűnjön a földről? Az ilyen imádság már részben magában foglalja a meghallgattatást, mert ahol valaki imádkozik, ott az Istennel egyesül s így megeleveníti a földön az istenhitet. Az imádkozó ember már az alázatos magatartásával is hirdeti a világnak a maga hitét mindenek Teremtőjében és Urában. Valahányszor pedig nem magán, hanem közös imádságot mond, elismeri az Úristennek legfőbb hatalmát nemcsak az egyes emberek, hanem az emberi társadalom fölött is.

Micsoda kedves látványt nyujt az égnek és a földnek az imádkozó egyház ! Napokon és éjjeleken át szakadatlanul hangzik az isteni sugallatra írt zsoltárok éneke. Nincs a napnak egyetlen órája, amelyet külön liturgia meg nem szentelne. Nincs az ember életének olyan időszaka, amely helyet nem találna Krisztus titokzatos testének, az egyháznak, akár hálaadó, dicsőítő, könyörgő vagy engesztelő közös imádságaiban. Igy az imádság maga biztosítja az Isten jelenlétét az emberek közt, amint az Üdvözítő meg is ígérte : «Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük». (Máté 18, 20.)

Az imádság megszünteti a mi korunk nagy bajainak szülőokát is, amelyről föntebb szólottunk, tudniillik a földi javak mohó megkívánását. Mert aki imádkozik, a magasságba tekint az égi javakra, amelyekről elmélkedik és amelyek után sóvárog. Teljesen elmerül az Isten által teremtett csodás rendnek szemléletébe, amelyben nincsen helye a hiú nagyravágyásnak és a nyugtalan sietség őrült versenyének. Igy észrevétlenül helyreáll az egyensúly a munka és pihenés között, amely a mai emberiségnek az egész fizikai, gazdasági és erkölcsi életnek végtelen kárára teljesen hiányzik. Ha azok, akik ma a termelt javak túlbősége miatt munkanélküliségre és nyomorúságra vannak kárhoztatva, kellő időt szentelnének az imádságra, a munka és a termelés rövidesen megfelelő korlátok közé szorulna s az a tülekedés, amely most az emberiséget a mulandó javakért ádázul harcolók két rettenetes táborára osztja, nemes és békés versennyé változnék a mennyei örök javakért.

Az imádság és a béke.

Imádsággal utat törhetünk az olyannyira megáhított béke felé és, amint szent Pál szépen figyelmeztet, amikor az imádság parancsát a béke és mindennemű emberi javak szent kívánságával együtt említi : «Mindenekelőtt arra kérlek, tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések és hálaadások minden emberért : a királyokért s minden felebbvalóért, hogy békés és csendes életet élhessünk, telve jámborsággal és tisztességgel. Ez jó és kedves a mi Üdvözítő Istenünk előtt, ki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön s az igazság ismeretére eljusson». (I. Tim. 2, 1—4.)

Mindenki számára kell a békét kérni, de különösen is azok számára, akiknek hivatása az emberek kormányzása. Mert miképpen adhatják ezek népüknek a békét, ha maguk is annak híjával vannak? Már pedig a béke megszerzésének alkalmas eszköze az apostol tanítása szerint az imádság. Az imádságot a mennyei Atyához, tehát az emberek közös atyjához intézzük. Az imádság az emberiség egész nagy családjának érzelmeit fejezi ki s azért az egyes nemzetek és országok határai nem korlátozzák.

Akik mint bármely állam polgárai az egy Atyaistenhez imádkoznak, hogy békesség legyen a földön, nem lehetnek egyúttal a viszálykodások szítói az egyes nemzetek közt. Akik az isteni Fölséget imádkozva tisztelik, nem olthatnak saját népükbe imperialista vágyakat s nem ápolhatják benne azt a túlzó nemzeti elfogultságot, amely a saját nemzetét vagy államát ülteti az Isten helyébe. Akik a *békesség és a szeretet Istenét* (II. Kor. 13, 11.) állandóan szemelőtt tartják és őt könyörögve imádják, még pedig az Úr Krisztus nevében, aki a mi *békességünk* (Ef. 2, 14.), azok nem nyugodhatnak, amíg az igazi béke, amelyet a

világ nem adhat, a jóságos Istentől el nem jön minden *jóakaratú emberhez.* (Luk. 2, 14.)

A húsvéti örömnek hirdetője, a «Békesség nektek» köszöntés (Ján. 20, 19. 26.), amellyel az Úr az ő apostolait és első tanítványait üdvözölte, s amely azóta állandóan fölhangzik az egyház liturgiájában, ma inkább alkalmas, mint valaha az embereknek a nyomorúságtól meggyötört lelkét fölemelni és megvigasztalni

Jézus első prédikációja.

Az imádságnak szükséges velejárója a bűnbánat, azaz a bűnbánó lelkület és a vezeklés. Ezt tanítja az isteni Mester, aki mindenekelőtt a bűnbánatot sürgette: «Jézus kezdett tanítani és mondani: Tartsatok bűnbánatot». (Máté 4, 17.) Ugyanezt tanusítja a keresztény hagyomány és az általános egyháztörténelem. Súlyos csapások, keserves megpróbáltatások idején, amikor az Isten segítségére nagy szükség volt, a keresztény nép vagy önként, vagy szent lelkipásztorainak példáját és intelmét követve, a lelkiélet két leghatalmasabb fegyveréhez nyúlt: az imádsághoz és a bűnbánathoz.

Az a szent ösztön vezeti a keresztény népet, amely a hívekben mindig működik, ha konkolyhintők félre nem vezetik, s amely végső elemzésben nem más, mint a «*Krisztus értelme*», amint az apostol nevezi. (I. Kor. 2, 16.) Hasonló körülmények közt a hívek mindig megérezték azt a szükséget, hogy lelküket a bűnöktől tisztára mossák őszinte bánattal a penitenciatartás szentségében s az igazságos Istent külső vezekléssel is megengeszteljék.

Jól tudjuk ugyan s veletek együtt — Tisztelendő Testvéreink — mélyen sajnáljuk, hogy a mi időnkben az engesztelés és a bűnbánat fogalma és neve a legtöbb ember szemében nagyrészt elvesztették régi varázserejüket, amellyel valamikor hatalmas rengésbe hozták a lelkeket és hősi áldozatokra serkentettek, mert a mélyen hivő emberek meglátták rajtuk Krisztusnak és az ő szentjeinek bélyegét. Sokan a külső testi sanyargatásokat az elavult dolgok lomtárába szeretnék utalni. Nem is beszélünk a mai emancipált vagy autonóm emberről, aki mindennemű vezeklést mint szolgaságot megvet. Nem is csoda. Mert minél jobban gyöngül az istenhit, annál inkább elfakul és feledésbe megy az eredeti bűn és az első ember lázadása Isten ellen, tehát a vezeklés és bűnbánat szükségességének átérzése is.

Nekünk azonban — Tisztelendő Testvérek — lelkipásztori kötelességünk ezeket a neveket és fogalmakat nagy becsületben tartani és tartatni, igaz jelentésüket és magasztos voltukat sértetlenül megőrizni, s ami a legfontosabb, a keresztény élet gyakorlatába átvitelöket sürgetni.

Vallás és erkölcs.

Kötelességünkké teszi ezt már maga a vallás és az Isten védelme, amiben fáradozunk, mert a bűnbánat benső természeténél fogva az örök törvényen, azaz az Istenen nyugvó erkölcsi rendnek elismerése és helyreállítása. Aki a bűnéért Istennek elégtételt nyujt, az elismeri az isteni erkölcsi törvények szentségét, azok kötelező erejét és a büntetőjogot a törvény megszegőivel szemben.

Korunk legrombolóbb tévedéseinek egyike, hogy az erkölcsöt bűnös vakmerőséggel elválasztja a vallástól, ami által az erkölcsi törvények alól elrántja az alapot. Ez a tévedés talán kevésbbé volt föltűnő és romboló hatása nem látszott meg annyira, amikor még kevesen tartották s az Istenben való hit még az emberiségnek annyira közös meggyőződése volt, hogy akik már nyiltan nem is vallották, hallgatagon mégis hozzájárultak. De manapság, amikor az istentagadás már a néptömegeket is megmételyezte, bizony napról-napra szembe ötlenek és tapasztalhatók a tévedésnek szörnyű következményei. Az erkölcsi törvények helyébe, amelyek az istenhittel együtt szükségképpen eltünnek, a minden jogot eltipró nyers erőszak lép. Már a pogány rétorok és költők által magasztalt régi erényeket — a becsületességet, tisztességet és megbízhatóságot — ma fölváltja az üzleti kapzsiság, amelynek rabjai a maguk és mások ügyeit lelkiismeretlenül és hűtlenül intézik. S vajjon miképpen állhatnak meg az emberi kölcsönös viszonylatokban szükséges szerződések; mit érnek a kötések, ha hiányzik a lelkiismeret kezessége? S honnan vegyük a lelkiismeret kezességét, ha nincs hit az Istenben, sem félelem az Istentől? Hisz ennek az alapnak elmozdítása után összeomlik minden erkölcsi törvény s semmi sem akadályozhatja meg többé a nemzetek, a családok, az államok, az emberi kultúra fokozatos és szükségszerű lehanyatlását.

A bűnbánat üdvös fegyver.

Tehát a bűnbánat nagyon is üdvös fegyver. Krisztus vitéz katonái vele harcolják meg az erkölcsi rendet védő és helyreállító harcokat. Olyan éles fegyver, amely az összes bajok gyökerét vágja el, a kapzsiságot és az élvezethajhászást. Az önkéntes vezekléssel, fájdalmas önmegtagadásokkal, a bűnbánat ezerféle gyakorlatával a valódi keresztény ember leigázza az alacsony ösztönöket, amelyek őt az erkölcsi rend megsértésére csábítják. S ha az Isten parancsainak megtartásában annyira buzgó és a felebaráti szeretetben olyan erős lesz, amilyennek lennie kell, akkor nemcsak önmagáért és a saját bűneiért vezekel, hanem mások bűneinek kiengesztelését is magára vállalja. A nagy szenteknek példáját követve, akik koruknak összes bűneit magukra vették és önmagukat engesztelő áldozatul fölajánlották. Sőt magának az isteni Üdvözítőnek nyomdokain halad, aki Isten báránya lett s elvette a világ bűneit. (Ján. 1, 29.)

Továbbá a bűnbánó lelkületben — Tisztelendő Testvérek — ugyebár a béke édes titka is benne rejlik? A Szentlélek Úristen mondja: «Nincs békéjük az istenteleneknek». (Iz. 48, 22.), mert állandó harcban és ellentétben állnak a természet és annak Alkotója által teremtett renddel. Amikor majd ezt a rendet visszaállítják; amikor az összes népek azt őszintén és önként elismerik és hozzá alkalmazkodnak; amikor a nemzetek összes belügyei és külügyei erre az alapra helyezkednek: csak akkor lehetséges a földön a tartós béke. A tartós béke előföltételeinek megteremtésében a béketárgyalások, az ünnepélyes szerződések, a nemzetközi összejövetelek és értekezletek, bármely államférfiúnak még oly nemes és önzetlen erőfeszítése komoly sikerre nem vezethetnek, ha előbb a természeti és az isteni törvény szent jogait el nem ismerik. Egyetlen nemzetgazdász, vagy akármilyen szervező erő sem találhatja meg a társadalmi kérdés békés megoldását, amíg a gazdasági életben magában is nem diadalmaskodik az Istenben és a lelkiismeretben gyökerező erkölcsi törvény. Ez a törvény a nemzetek politikai és gazdasági életerejének a veleje; a legbiztosabb érték, amelynek szilárdsága minden egyéb értéknek változatlan szilárdságát biztosítja, mert az Isten változhatatlan örök törvényén és legfőbb tekintélyén alapszik. A bűnbánat az egyes embereknek is meghozza a tartós békét, mert őket a mulandó földi javaktól elvonja, az örök értékek felé utalja s a legborzasztóbb szegénységben is azzal a békével megajándékozza, amelyet a világ minden gazdagságával és örömeivel meg nem adhat.

Egy ének visszhangja.

A siralmak e völgyében elhangzott énekek közt van-e kedvesebb és örvendezőbb, mint szent Ferencnek híres *Napéneke?* Pedig annak szerzője, írója és énekese Krisztus legszigorúbb követőinek egyike, az assziszii szegény, akinek semmije sem volt ezen a földön, s aki böjtölésben elaszott testén a megfeszített Krisztus véres sebhelyeit hordozta.

Az imádság és a bűnbánat az a két hatalmas szellem, amelyek mint Isten küldöttei ebben a mi korunkban rendelkezésünkre állnak, hogy az iránytű nélkül hányódó szegény emberiséget Istenhez visszavezessük s a mai zűrzavarnak és pártütésnek — az ember Isten ellen való lázadásának — végső és legfőbb okát megszüntessük és érte elégtételt nyujtsunk. A nemzetek döntő kérdés előtt állanak. Vagy az imádság és a bűnbánat kegyes és jótékony szellemeire bízzák magukat, s alázatos szánom-bánommal visszatérnek az Úrhoz és az irgalom Atyjához; vagy az Isten ellenségének, a bosszú pusztító szellemének karjaiba vetik magukat és azt a kevés boldogságot, amely a földön még megmaradt.

Mi ezt a szegény emberiséget, amely oly sok vért ontott, annyi sírt megásott, annyi emléket elpusztított, annyi embert a kenyértől és munkától megfosztott, a szent liturgia gyöngéd szavaival hivogatjuk: «Térj meg a te Uradhoz, Istenedhez».

Jézus szívénél.

S ajánlhatnánk-e kedvezőbb alkalmat az imádság és az engesztelés egyesített gyakorlatára, mint az Úr Jézus szentséges Szívének közeledő ünnepét? Ennek az ünnepnek sajátos szelleme — amint négy évvel ezelőtt *Miserentissimus* körlevelünkben részletesen kifejtettük — éppen az engesztelő szeretet szelleme. Azért rendeltük el, hogy ezen a napon a világ minden templomában végezzenek nyilvános engesztelést a számtalan bántalomért, amely a szentséges Szívet éri.

Reméljük, hogy ebben az évben Jézus Szíve ünnepén a hívek különös buzgósággal végzik az

engesztelést és a könyörgést. Járuljanak tömegesen a szentáldozáshoz, az oltárok előtt leborulva imádják az Oltáriszentségben jelenlevő Megváltót. Gondoskodjatok róla — Tisztelendő Testvérek —, hogy az ünnepen minden templomban ünnepies szentségkitétel legyen.

A végtelen irgalmasságú Szívbe, amely az emberi fájdalmak minden tőrszúrását megtapasztalta, sírják bele gyötrelmeik egész árját, öntsék bele erős hitöket, biztos reményüket, égő szeretetöket. Imádkozzanak buzgón a legszentebb Szívhez, az ő szent Anyjának, minden kegyelmek közvetítőjének hatalmas közbenjárása mellett — önmagukért és kedveseikért, a hazáért, az Egyházért, Krisztus földi helytartójáért és a többi pásztorokért, akiknek a lelkek kormányzásának nehéz hivatása jutott, embertársaikért, akár ugyanazt a hitet vallják, akár elpártoltak tőle, akár az istentelenség vagy hitetlenség mételyezte meg őket, végül az Isten és az Egyház ellenségeiért, hogy megtérjenek és életök legyen.

Az imádságot és az engesztelést folytassák az egész nyolcad alatt, amelyet liturgikus kiváltságként Mi csatoltunk a szent Szív ünnepéhez. Végezzenek a nyolc napon alkalmas ájtatosságokat, amelyeket ti — Tisztelendő Testvérek — a helyi viszonyok ismeretével jónak láttok előírni vagy ajánlani, arra a szándékra, amelyet föntebb jeleztünk, «hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk alkalmas időben való segítségre». (Zsid. 4, 16.)

Az imádság és az engesztelés nyolcada.

Ez a nyolcad legyen az egész világon a bűnök engesztelésének, a lelki komolyságnak, az önmegtagadásnak és a könyörgésnek szent ideje. A hívek tartózkodjanak még a megengedett szórakozásoktól, látványosságoktól és élvezetektől is. A gazdagabbak vonjanak el valamit megszokott, ha mindjárt szerény életmódjukból s adjanak alamizsnát a szegényeknek, mert a szegények iránt tanusított áldozatkészség igen alkalmas a bűnök kiengesztelésére és az isteni irgalmasság elnyerésére. A szegények pedig és mindazok, akik a mai időben a munkanélküliség vagy a szűkösebb kereset keserű megpróbáltatását szenvedik, a bűnbánati idő szellemében viseljék Isten iránt való szeretből türelemmel a nélkülözéseket, amelyeket az idők mostohasága vagy társadalmi helyzetök a gondviselő Isten titokzatos, de mindig szerető intézkedése folytán rájuk rótt. Fogadják a szegénység szenvedéseit engedelmes és bizakodó lélekkel a jó Isten kezéből, ha azok súlyosabbak is most az általános és mindenkit egyaránt meggyötrő nyomorúság miatt. Emeljék föl lelköket egészen az isteni példa magasságáig, az Úr Jézus keresztjéig s fontolják meg, hogy ha a munka az élet egyik legnagyobb értéke is, mégis a szenvedő Isten szeretete az, amely megváltotta a világot. Találjanak erőt és vigasztalást abban a biztos tudatban, hogy az ő áldozataik és keresztény türelemmel viselt szenvedéseik hathatósan siettetik a szeretet és a béke órájának eljövetelét. Az Úr Jézus szentséges Szíve meghallja majd az ő egyházának kiáltó könyörgéseit s a fájdalmak és aggodalmak terhétől roskadozó és fölsíró szeretett jegyesének azt mondja: «Nagy a te hited; legyen neked, amint kívánod». (Máté 15, 28.)

Ebben a bízó reménységben, amelyet a szent keresztre, az emberek váltságának jelére és drága eszközére való emlékezés is támogat, mert ma üljük a kereszt föltalálásának ünnepét, szívből adjuk apostoli áldásunkat rátok — Tisztelendő Testvérek —, papságtokra és híveitekre és az egész katholikus világra.

Kelt Rómában szent Péternél 1932 május 3-án, a kereszt föltalálásának ünnepén, pápaságunk tizenegyedik évében.

XI. Pius pápa.

Nihil obstat. Dr. Joannes Drahos, censor dioecesanus. — Nr. 1577/1932. Imprimatur. Strigonii, 27. Maji 1932. Dr. Julius Machovich, vicarius generalis.